

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ..... 7 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

VÁDEKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ..... 7 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Rézvény-
Társaság.
József főherceg-ut 32. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, február 8.

Elénk ágyuharc a román fronton.

Budapest, február 7. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti harctér:

A román arcvonalon helyenként élénkebb ágyutüz volt. Kirlibabától északkeletre visszavertük két ellenséges század előretörését. A Berezina mellett sikeres előtéri vállalkozásból két orosz tisztet, ötven főnyi légénységet és hét aknavetőt szállítottunk be. A vállalkozásban osztrák-magyar osztagok vettek részt.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Változatlan. Hófer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Rohamosapataink sikerei a kovel-lucki vasut mentén.

Berlin, február 7. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Kedvezőtlen látási viszonyok következtében csak néhány szakaszon haladta túl a harci tevékenység a rendes mértéket. Sennheimtől délkeletre egy francia század délelőtt erős tüzelés után támadott. Visszavertük. Több fogoly maradt kezünkön. A tengerpart közelében az Anere két oldalán Verdun északkeleti arcvonalán és a Parroy-erdőben (Lotharingia) véghezvitt sikeres felderítő előretöréseknél hatvan foglyot ejtettünk és három gépfegyvert zsákmányoltunk.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy harcvonalai:

A Bercsinánál rohamosapataink benyomultak az ellenség vonalaiba és a fedezékek szétrombolása után két fogoly orosz tiszttel, ötven főnyi légénységgel és kilenc gépfegyverrel tértek vissza. A kovel-lucki vasut mentén is teljes sikerrel járt rohamosapataink előretörése. Az oroszok árkaiból 18 foglyot és egy gépfegyvert hoztunk magunkkal.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonalai:

Kirlibabától északkeletre meghiúsult két ellenséges század támadása.

Mackensen vezértábornagy hadserege:

A Putna és a Szereth mentén a tüzérségi tűz időnkint növekedett. Több ízben előtéri harcokra került sor.

Macedóniai hadszíntér:

A Cserna-hajlásban és a Vardar két partján néhány erős tüzhullám, különben csekély harc mellett. Ludendorff, első főszállásmester. (A Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Revolvergolyók.

Egy iszákos, szabadságot katona ma afölötti elkeseredésében, hogy nem tudott Budapesten olyan könnyen kenyérhez jutni, mint a fronton, a magyar képviselőházban össze-vissza lövöldözött. Senkit se sértett meg a pincérből lett oroszlan, nem is akarta ő lepuffantani a képviselőket, mert hiszen a parlament nem lövészárk, akárhogy is szeretnék annak feltüntetni az állandóan harcrakész ellenzéki képviselőket; nem azért lövöldözött az indulatos katona, mintha a magyar mágus kék vére áhítozott volna. Nem. Csupán jelezni kívánta, hogy él és enni akar, jól akar táplálkozni, ne csak a fronton, hanem itthon is, a ragyogó Budapesten, ahol pedig kenyérjegy nélkül lehetetlenség profuntot is kapni.

Ugy-e, szives olvasó, tüneményes gyönyörűség volna olvasni: mit is írhatnak erről az eseményről a párisi, a londoni és a római lapok? Milyen tinom falat lehet ez a Hazugság Akadémiáján kitűnően vizsgázott Matinnak, a bőbeszédű Corriere della Serának, amely mindjárt művészi rajzban is bemutatja az „éhező” katona szörnyű vérengzését. S milyen előkelő gondolatokat ébreszt ez az esemény az orosz pénzen meghízott Timmes distingvált vezércikkirójában. Már látjuk is a cikk fő- és alcímeit: „Éhség forradalom Budapesten”. — „Egy század magyar katona behatolt a képviselőházba és hatvan képviselőt lekaszabolt, mert nem kaptak elég kenyeret”. — „Zendülés az osztrák-magyar hadseregben, mert a hadvezetőség redukálta a fokosokat és minden katonának csak féladag alföldi délibábot adott ebédre. A délibáb tudvalevőleg kedvenc nemzeti eledele a magyarnak.”

Ilyen szenzációkkal fogják holnap traktálni a francia, angol, orosz, olasz jámbor polgárt, aki bizonyára nagyobb türelemmel viseli el a rettenetes szénhiányt és frissebb kedvvel fogja elfogyasztani vízbe főtt burgonyáját, ha azt hiszi, hogy a magyar képviselőház márványos palotáját sor-

tüz alá fogta az éhezők tömege. Pedig az, ami a parlamentben történt, jelentéktelen epizód s legfeljebb csak arra alkalmas, hogy néhány pillanatig elgondolkozzunk a mi közéletünkön. Ez az indulatos katona négy napig nem tudott kenyérhez jutni. Természetesen nem azért, mintha nem volna elég kenyérünk. Igenis van. Csak az elosztás rendszere nem megfelelő. Vigyék végre keresztül az egyenlőség felséges jelszavát s ne engedjék, hogy egyiknek semmi se, a másiknak, az ügyesebbnek, a sok pénzűnek annyi jusson, mint béke idején. A háboruban egyformán szenvedjen a városi és falusi nép. Akkor zugalódás nélkül türünk és küzdünk a béke hajnaláig. Ezt mondják a kótyagos katona revolverének golyói. (=)

LEGUJABB.

Milyen háborúra gondol Wilson?

Rotterdam: A World szerint Wilson elnök hajlandó a háborút az amerikai hajózás védelmére szükséges intézkedésekre szorítani.

Roosevelt táviratot intézett az amerikai hadügyminiszterhez, melyben kijelenti, hogy szükség esetén hajlandó szolgálatot teljesíteni, ha egy hadosztály felett parancsnokságot kapna.

Reuter jelentés szerint Brazília, Argentina és Chile szintén részt fognak venni a váltságban. Közös választ fognak a német jegyzékre adni és saját hajózásukat a kikötőjükben lévő német hajók lefoglalásával fogják megvédeni.

Amsterdam. A brazilai minisztertanácsban a miniszterelnök egy tiltakozó jegyzéket olvasott fel, mely igen mérsékelt hangon van szerkesztve.

A Newyork Herald követeli, hogy Tarnovszky Adám osztrák-magyar nagykövetet is küldjék haza, mert a német és az osztrák-magyar szervezet Amerikában azonosak.

Olasz politikai körökben sokat beszélnek Salandra pártfordulásáról. Salandra hír szerint a békehívek közé csatlakozott. A kamara folyosóján kijelentette: „A háború tartamát és a háború áldozatait illetőleg tévedtünk. Most az lenne szükséges, hogy érdekeink mellett egy kiutat keressünk.”

Összeférhetlenségi vita napirend előtt.

(A képviselőház ülése.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A parlamentben ma délután lassan gyülekeztek a képviselők, Szász Károly, Tisza István gróf, Balogh Jenő igazságügyminiszter, Andrássy Gyula gróf, Eszterházy Mór gróf, Batthyányi Tivadar gróf érkeztek elsőnek. Amikor Szász Károly elnök 3 óra 20 perckor az ülést megnyitotta, mintegy 40 képviselő volt jelen az ülésteremben.

Szász Károly elnök jelenti, hogy Rudnyánszky György összeférhetlenségi ügyéből kifolyólag lemondott a mandátumáról. A Ház a bejelentést tudomásul veszi. Továbbá jelenti az elnök, hogy napirend előtti felszólalásra Andrássy Gyula gróf és Batthyányi Tivadar gróf kéri és kaptak engedélyt.

Andrássy Gyula gróf: Napirend előtti felszólalására az adott okot és alkalmat, hogy a munkapárt elnöke felszólította az ellenzék az összeférhetlenségi bizottságban egy üresedésben levő tagsági hely betöltésére. Osztja Khuen-Héderváry Károly gróf nézetét, hogy az összeférhetlenségi kérdéseket tisztázni kell, kéri azonban, hogy az ellenzék munkássága hatáson lehessen és miután az ellenzék több pártból áll: egy kisebbségi képviselő beválasztása nem elég. A kormánypárt elnöke azt mondta, hogy a Házszabályok értelmében az állandó összeférhetlenségi bizottságnak tagságáról lemondani nem lehet. Ezen azonban lehet segíteni: először, mert már volt arra precedens, hogy igenis lehet mondani a tagságról, ha ez a mód nem volna lehetséges: akkor zárják be az ülészakot és új ülészakot nyissanak meg, amelyben a bizottsági tagok újból választandók. Az ülészakot az egyik napon be lehet zárni és már a másik napon meg lehet nyitni az új ülészakot. Ez az intézkedés lehetségessé tenné, hogy világosságot deríthessenek az összeférhetlenségek nagyságosságára kérdésére.

Batthyányi Tivadar gróf esatlakozik Andrássy Gyula gróf indítványaihoz. Az összeférhetlenségi bizottságban egy ember részvételével az ellenzéki ellenőrzés mőkává válik. Kéri az összeférhetlenségi bizottságban az ügyek rendkívül sürgős elintézését, nehogy esztendőig heverhessenek. Kéri, hogy az összeférhetlenségi ügyek tárgyalásánál tanuként kihallgatott tisztviselők és katonák ne hivatkozhatnak a hivatali titoktartásra.

Eme beszéd közben történt a merénylet, a melyről lapunk más helyén írunk.

Szász Károly alelnök férfi szavára kijelenti, hogy az elnökség mindig betartja a házszabályokat, az elnökségnek azonban, mint ahogy semmiféle bizottságnak, úgy az összeférhetlenségi bizottságnak ügymenetébe sincsen joga beleszólni.

Tisza István gróf miniszterelnök a felszólalásra azzal válaszolt, hogy ő volt az, aki ezt a kérdést több ízben felvetette. Az ellenzéknek azt a kívánságát, hogy több taggal vegyen részt az összeférhetlenségi bizottságban, ő is indokoltan tartja. A kérdés megoldását illetőleg egyelőre nem nyilatkozhatik addig, amíg az elnökséggel és a többi párttal ezt meg nem beszélte. Kijelenti azonban, hogy hajlandó megbeszéléseket folytatni a kérdésben. Ami az eljárás tempóját illeti, ő nem adhat a bizottságnak utasítást, de megismétli azt a kijelentését, amit legutóbb is tett a bizottság elnökének felhatalmazása alapján, hogy az ügyek gyors tárgyalását a bizottság is kívánja. A kormánynak természetesen mindent meg kell tenni,

hogy a bizonyításnak akadályai ne legyen a bizottság előtt. Ami a Ház elnapolásának kérdését illeti, kijelenti, hogy nem tehet olyan nyilatkozatot, amely őfelsége elnapolási jogát érinti. Utal arra, hogy már az ősszel is a Ház önmaga napolta el magát és most ép az összeférhetlenségi ügyek letárgyalásának fontossága indokolja, hogy a jövőben is ezt az eljárást kövesse a Ház.

Ezután áttértek a napirend tárgyalására.

(A hősök emléke.)

A napirend tárgyalásánál Rakovszky István szólalt föl elsőnek a hősök emlékének megbecsüléséről szóló törvényjavaslatához. A hősök emlékének megbecsülésére szerinte a javaslat nem elegendő, szociális reformokat sürget.

Novák János határozati javaslatot nyújt be, hogy a városokban és községekben egyforma emlékműveket állítsanak föl. A hadsegélyezési ügyek körül elkövetett visszaéléseket teszi szóvá. Választójogot követel.

Kun Béla a következő szónok. Kifogásolja, hogy a hazának minden egyes részét, az ellenzékét ép úgy, mint a munkapártot és magát Tiszát is védő front-hősöknek nincsen választójoguk.

Ezután az elnök a vitát félbeszakítja és megállapítja a holnapi ülés napirendjét. Holnap folytatni fogják a hősök emlékéiről szóló törvényjavaslatnak tárgyalását. Ezután áttérnek az interpellációkra, amelyről lapunk más helyén írunk.

Petroleum-hajszája Aradon.

(Meggzúnt a kamara jegyrendszere.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Néhány hét óta a legkínosabb hajszája folyik Aradon petroleum után. Az emberek egyik üzletből a másikba vándorolnak és valóságos ostromot intéznek a kereskedések ellen, hogy világító kőolajhoz jussanak. Sajnos azonban ezt a kínosjáratot menő folyadékot ma csak a legutóbb ember tudja megszerezni. Az „Aradi Közlöny” annak idején jelentette, hogy a petroleum országos elosztását a kormány vette a kezébe és a kereskedelmi minisztérium ipari műszaki osztálya megállapította, hogy egy-egy törvényhatóság lakosságának hány métermázsája petroleumot lehet fogyasztania. Arad város lakói számára havonként kétszáz métermázsája, azaz két waggon petroleumot szánt a kereskedelmi minisztérium, azonban még ha pontosan meg is érkeznek ez a mennyiség, akkor sem jutna minden háztartásnak megfelelő mennyiség. Normális viszonyok között ugyanis Aradon háromszor ennyi petroleumot fogyasztottak. A világító kőolajat Aradnak jelenleg két finomító vállalat: a Mezőtelegden lévő Biharszilágyi és az Almástüztőn működő Vacuum Oil Company szállítja. Havonként, mint említettük, két waggonnak kellene érkezni, sajnos azonban a szállítási nehézségek következtében a Biharszilágyi finomító a januári mennyiséget még mindég nem tudta Aradra küldeni. A Vacuum minden tizennégy napban szállít Aradra petroleumot és hatalmas tartánykocsijaival közvetlenül mintegy nyolcvan aradi kiskereskedőnek küldi el a kőolajat. A kiskereskedők köréből szerzett információink szerint a Vacuum teljesen rendszertelenül osztja ki a petroleumot és olyan cégeknek, amelyeknek nagy vevőközönsége van, aránytalanul csekély mennyiséget juttat, holott kis forgalommal bíró üzleteket jelentékeny kvantummal lát el. A kiskereskedők kívánatosnak tartanak, hogy a petroleum elosztását Varjassy

Lajos polgármester elnöke alatt megtartandó szakbizottsági ülés végezze el, mert csak így lehet teljesen igazságos elosztást elérni.

Másik rendkívül kellemetlen tünet az, hogy az Aradra jutott csekély mennyiségű petroleumot a kereskedők egy része nem aradi lakosoknak adja, hanem tojás, vaj és tej ellenében a környékbéli parasztságot látja el. Varjassy Lajos polgármester még a múlt év december havában szigorú hirdetményt bocsátott ki, a melyben kötelességévé tette minden kereskedőnek, hogy amíg készlete tart, megszakítás nélkül szolgáltatassa ki a petroleumot Arad polgárságának. Aki ezt nem teszi meg, szigorú büntetést kap. Azonban egyes kereskedőket még a súlyos büntetés veszélye sem riaszt el attól, hogy törvénytelenül jusson haszonhoz és rongoska a hírnevét a tisztességes kereskedelemnek. Tudomásunk szerint a rendőrség már megfigyelés alá helyezte azt a néhány üzletet, a melyből a talusi parasztságnak adják ki a petroleumot. Néhány nappal ezelőtt a Vacuum ismét ellátta a kiskereskedők egy részét petroleummal. Természetesen ott, ahol a tartánykocsi megállott, óriási közönség verődött össze és mindenki szeretett volna petroleumos üveggel az üzletbe jutni. A publikum körében igen sok katona volt, akik könyökkel és bajonettel utat vágtak maguknak és sikerült is több liter petroleumot szerezni a kereskedésekben. Ilyen eset többek között a Boros Béni-téren levő Bauman-üzlet előtt is történt. Amikor a jómárku katonák teli üveggel kijöttek a boltból, tizszeres áron adták el a közönségnek a petroleumot. Az ott tolongó szegény emberek örömmel fizették meg a tizszeres árat is, esakhogy végre világító anyaghoz juthattak és nem kellett a fagyos havon tovább dide-regniük.

— Szívesen fizetek akár öt koronát is egy liter petroleumért, — mondta egy külvárosi paraszt háztulajdonos — esakhogy ne kelljen már délután négy órakor a sötétben otthon lefeküdnöm.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara az önálló iparosok műhelye számára petroleumjegyek segítségével akart kőolajat szerezni. Mintegy negyven aradi kereskedő címére petroleumjegyeket bocsátott ki. Eleinte a kereskedők elfogadták ezeket a jegyeket, de később egyre szűk kibújt a kötelezettség alól és mindenteljesen örüggyekkel elküldte a vevőt. A kellemetlen zavarokat előidézett petroleum-jegyrendszert az aradi kamara a mai napon megszüntette és erről a következő figyelemreméltó közleményt bocsátotta ki, amelyet jó lesz elolvasni minden aradi fogyasztónak és minden kereskedőnek:

— A múlt év december havában az aradi kereskedelmi és iparkamara petroleumjegyeket rendszeresített az önálló iparosok számára, hogy műhelyeiket zavartalanul világíthassák. Mivel azonban a kereskedők félreértették a kamarának ezt az intézkedését, és petroleumot kizárólag csak kamarai jeggyel bíró egyéneknek akartak kiszolgáltatni, a kamara a zavar elkerülése céljából a mai napon megszüntette a petroleumjegyek kiadását és a jövőben sem fogja azokat kiállítani. Figyelmezteti azonban a kamara a kereskedőket, hogy amíg petroleumkészletük tart, kötelesek minden aradi vevőnek világító kőolajat megfelelő mennyiségben adni. Arad város polgármestere 1916. december 6-án kelt hirdetményében erre kötelezte a kereskedőket. Az a kereskedő, aki, habár van petroleumja, megtagadja annak kiszolgáltatását, vagy tojás, vaj, tej és szárnyas jóságok ellenében talusiaknak ad petroleumot, kibagást követ el és az ilyen cég egyáltalán ne számítson a kamara védelmére.

Amerika még nem szakít velünk.

(Lloyd George elmaradt utazása.)

(Saját tudósítók teletelentése.)

A Pester Lloyd jelenti Bécsből: A helyzet, tegnap a monarchia és az Egyesült-Államok viszonyában nem változott. Azok a tárgyalások, melyeket Cernin Ottokár gróf külügyminiszter Penfield amerikai nagykövettel folytatott, semmi eredményre nem jutottak. Bécsi diplomáciai körök már tudják, hogy a *semlegesek nem csatlakoznak az Unióhoz.*

A newyorki német lapok német amerikaiaknak nyilatkozatát közlik, melyben kijelentik, hogy ők elsősorban amerikaiak, nem pedig németek.

A Daily Chronicle jelenti: Dacára annak, hogy Amerika megtette a döntő lépést, a háborús láznak sehol sincs nyoma.

Az Evening Post jelenti: Amerika politikai köreinek nagy többsége azt kívánja, hogy a Németország és Amerika közti ellentétet ne használják föl az entente hatalmakkal való katonai, vagy diplomáciai szövetségnek létrehozására.

Bryan volt külügyi államtitkár ismét a béke mellett nyilatkozott. Azt mondta, hogy népszavazást kellene elrendelni a hadüzenet fölött. A szocialisták és háboruellenesek remélik, hogy a népszavazás eredménye nem hadüzenet lenne. Tatt volt elnök sürgeti az általános védkötelezettség behozatalát.

Berlin. Beavatott helyről közlik, hogy a washingtoni osztrák-magyar nagykövet, Tarnowszky Adám gróf Bernsdorff német nagykövettel együtt elhagyja az Egyesült Államok területét. Penfield bécsi amerikai nagykövet Gérarddal, a berlini nagykövettel együtt fog elutazni.

Lloyd George angol miniszterelnök tervbe vett oroszországi utazása a szigorított tengeralattjáró harc miatt

késik. Bár a részleteket már precízen megállapították nagy városok, muníciógyárak megtekintése, találkozás a cárral, utazás a román frontra, stb. Anglia tengeri összeköttetésének megszakítása miatt az elutazás most kérdésessé vált.

Sassonow a politikai helyzetről ismét nyilatkozott. Londoni nagyköveti állását a blokád miatt nem foglalhatja el.

Halálal fizették

a bácskai búzát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hirt adtunk már arról, hogy a bácskai gabonára folyton éhes szemmel tekint a szomszédos Horvátország. Jól meg is fizetik, ha hozzájutnak néhány zsák búzához s nem igen tartják szem előtt a maximálisnak megjelölt árakat. A kivétel, a gabonához jutás azonban szerzőköt nehéz, illetőleg csak az utóbbi időben nehezült meg. A Dunán való átesempészes megakadályozására a vármegyei hatóságok kérelmére őrhajójárókat létesített a határrendőrség. Ekko, azután alábbhagyott a csempészes s bizony nem igen jutottak bácskai búzához a szomszédok.

Néhány nappal ezelőtt azonban be kellett szüntetni az őrhajó járatokat, mert a Dunán jégzajlás veszélyeztette a közlekedést. A határrendőrség annál nyugodtabban tette ezt, mert ami az őrhajóknak veszedelmesnek látszott, az a csempészek esolnakjainak sem lehetett veszedelem nélküli. Ennek dacára megtörtént, hogy bátor csempészek, látva az őrhajó járatok beszüntetését, merész kísérletre vállalkoztak. Bezdántól délre Gombos feié — ahol a Duna meglehetősen szűk tizenhét mázsa búzát próbáltak átesempészni Horvátországba. A me-

rész vállalkozók egyike egy Bódits nevű horvátországi kisgazda volt, a másik Mészáros István szabadságolt katona, volt palánkai hajólegény. Ez volt minden adat, amit meg lehetett rólok tudni, mert szerencsétlen vállalkozásukra alaposan ráfizettek.

Péntek éjjel tizenegy óra körül a Gombos alatti part mentén rettenetes jajkiáltásokra lett figyelmes az arra járó esendő. A fájdalmas ordítás a Duna közepe tájáról jött. A csendő fellármázott néhány házat. Az egyik halászházból acetelin lámpa is előkerült... de a kiáltozás egyre halkabb lett. Már csak egyik ember kiabált segítségért. A halászok köteleit dobtak feléje, mert az uszó jégtáblák között senki se mert esolnakon menni érte. Nagynehezen sikerült a kötél segítségével a partra vonszolni a szerencsétlen embert, kinek feje és a keze csupa vér és jeges víz volt.

Az éles jégtáblák összevagdosták. Rumot adtak neki a parton. Annyit tudott csak emondani, hogy szabadságolt katona, Mészárosnak hívják s 50 koronát kapott Bódistól, hogy segít neki a vállalkozáshoz. A dereglye Bódissal és a 17 mázsa búzával együtt elsüllyedt. Mészárosból nem lehetett többet kivenni. Félrebeszél. Bevitték egy halászházba, ágybafektették. Nemsokára óriási láza támadt. Vasárnap a gombzsi kórházba vitték, de életéről már lemondtak. A félórás jeges fürdőt halálos tüdőgyulladás követte.

Február 8. Az 1849. február 8-iki aradi utcai harc évfordulója alkalmából folyó hó 8-ikán (csütörtök) délelőtt 10 órakor a róm. kath. templomban istentisztelet lesz, melyre Arad város és Aradvármegye összes köz- és magán hivatalok tisztviselőit, az iskolák tanárait, tanítóit, valamennyi egyesület tagjait és Arad város nagyérdemű közönségét tisztelettel meginvon.

Variassy Lajos
polgármester.

Az istentisztelet után Kovács Vince tanácsnok leteszi a régi temetőben lévő honvédsirra Arad város koszoruját.

Gyűlölik-e a németeket Amerikában?

(Slezák Leó a jenkikről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Slezák Leó a világhírű opera- és hangversenyénekes rendkívül érdekes amerikai élményeit mondja el abból az alkalomból, hogy az Unió megszakította diplomáciai összeköttetését Németországgal.

— En ismerem Amerikát, mindig becsültem népét és országát, ismerem Németországot és szeretem. Az a gondolat, hogy egy végzetes sors Amerikát is ellenségeink táborába kergeti, igazán fájdalmas. Megdöbbentem, de nem esem kétségbe. Mert ha én, aki nem vagyok politikus, ki akarom mondani az igazságot, megállapíthatom, hogy inkább nyílt ellenség-gel állok szemben, akinek kellő pillanatban megmutathatom az öklömet, mint egy leplezett semleges, aki ott árt, ahol tud, anélkül, hogy színt vallana, anélkül, hogy módot adna nekem, hogy megértethetném magam vele. Hét évig jártam Amerikát mint énekes, ismerem az Egyesült Államok minden városát, minden falvat, a nép minden rétegét és magától értendő ha tőlem azt kérdik: *gyűlölik-e a németeket Amerikában.*

— Nehéz a felelet erre a kérdésre és ha kimerítően akarnék válaszolni, akkor Amerika szociális életének történetét kellene elmondanom. Körülbelül így szeretném válaszomat megadni: *Nem gyűlölik odaát a németeket, de annál kevésbé szeretik. Respektálják a nélkül, hogy örülnének neki, tiszteletben tart-*

ják, mert hasznára van a világnak, de nem valami szívesen látják. Működésem első éveiben ezt igen érthetően éreztem is. Az impresszarióm eleinte engem, mint olasz, szláv lengyel, sőt orosz énekest adott be és óvatosan kerülte, hogy megtudják német voltomat. Csak évek múltán, amikor már a hírem oly nagy volt, hogy senkisémet árthatott neki, léphettem a közönség elé, mint német, mint Wagner énekes.

— Az amerikai előtt a „dutch” — ez tulajdonképpen hollandi szó, de a jenkik, így hívják a németeket — annyit jelent, mint lompos, buta, izléstelen tenyeres-talpas. Egy amerikai bohózatból sem szabad hiányoznia a „Dutchmann”-nak, aki a Paprika Jancsi szerepét játssza. Ha egy hölgy izléstelenül öltözködik, azt mondják, hogy „dutch”. Ha valakin rikitószínű csunya nyakkendőt látnak, akkor „dutch” és a bevándorlott német, mint „dutch” green horn (német szarvasmarha) ki van téve a gunynak, a rosszakaratnak.

Ez azonban nem akadályozza meg a komoly, művelt amerikait, hogy ne a legnagyobb tisztelettel beszéljen a német kultúráról. Az amerikai tudós, az orvos, a technikus ambicionálja, hogy Bécsben, Berlinben és Heidelbergben tanuljon, mert különben nem tekintik teljes értékűnek. A nagybankok irodáiban, a laboratóriumokban és ipartelepeken a tisztviselőknél legnagyobb része német és az elegáns amerikai nőly Párisba utazik ugyan, hogy mulasson és toaletteket vásároljon, de Bécsbe, Berlinbe, vagy Münchenbe utazik, hogy zenét és művészetet tanuljon. Németország az amerikai szemében a nagy kulturaközpont, amely be van népesítve tudósokkal, akik szem-

űveget hordanak és szabad idejükben sok sort isznak.

— A másik kérdés, amit hozzám szoktak intézni az, vajjon az amerikai németek és osztrákok — az ugynevezett kötőjel-amerikaiak — egyöntetűen szembeszállnak-e majd az amerikai kormányval entente politikájával. Nem tudom, hogy meg fog-e történni? Vannak németek, akik odaát minden áron arra törekedtek, hogy mihamarább elamerikaiasodjanak. Ezek az emberek, ha megtanultak néhány angol szót, már eifelejtik, hogy valaha németül is tudtak, elangolosítják a jó német nevüket, játszó a telivér amerikait, szívesebben járnak az amerikai buta tingl-tangliba, mint a német színházba, egyszóval mindent elkövetnek, hogy a származásukat eltagadhassák. Nem tudom vajjon ebben a világ háborúban, amelyben Németország az egész világgal áll szemben, ezeknek az embereknek hazájuk iránti érzelmeik folébrednek-e, mondom nem tudom, mert a háboru alatt nem voltam odaát. Vannak németek, akik mindig büszkén ilyeneknek vallották magukat és most is ilyenek maradnak, de azt hiszem, hogy ezek a kisebbségben vannak.

— Magamnak személyesen nem lehet panasgom Amerika ellen, mert elhalmoztak minden jóval és épen ezért mondom, hogy jobb szeretem, ha nyílt ellenségeinkké válnak, mintha alattomosan ellenünk dolgoznak. A háboru alatt voltam Berlinbe és amit ott tapasztaltam, az sziklaszilárd bizalommal tölt el és azt hiszem ezt az ellenségünket is megfogjuk verni.

Hindenburg mondta, tehát jól van.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Morath őrnagy a következőket írja a ki-
élesedett buvárhajó harcáról:

— Az érdeklődés előterében most a ki-
élesedett tengeralattjáró harc fejlődése áll. Ez
a katonai kérdés nem tisztán tengerészeti ügy.
Azok az elvek szerint, melyek szerint a mi
haderónk egy ilyen nagy háborúnak a veze-
tését elgondolta, a szárazföldi és a tengeri há-
boru szoros kapcsolatban áll egymással. Erre
vonatkozólag von Blume, a kitűnő generális a
„stratégiáról” írott munkájában következőket
mondja: „Az összefüggés kérdése, mely a had-
seregek és a flottának harci tevékenysége
között fennáll, Németországban ez előtt kevés
megértést és figyelmet talált. Ez a jelenség
azzal magyarázható, hogy abban a számos há-
boruban, amelyet Poroszország és Németor-
szág mindezekig megvívott, ez a kérdés prak-
tikus jelentőségre nem emelkedhetett. Első-
sorban mindezekig nem volt hatalmas flottánk
s ellenfeleink, akiknek tengeri hatalmuk volt,
különböző okoknál fogva nem voltak abban a
helyzetben, hogy azt ellenünk felhasználják.
Csak a Dániával vívott háboruban láttuk be
tengeri tehetetlenségünket, s ez a tapasztalat
adta az első lökést ahhoz, hogy hatalmas
német flottát teremtsünk. Azóta a flotta szük-
sége mind nyomósabban jelentkezett. A német
birodalom külpolitikai viszonyai úgy alakultak,
hogy csakhamar nyilvánvalóvá lett azoknak a
háborús feladatoknak az előtérbe nyomulása,
amelyeknek megoldása csak a hadseregek és
a tengeri haderőknek szoros együttműködése
által lehetséges.”

— Midőn legfelső hadvezetőségünk elha-
tározta, hogy e tengeralattjáró háborúnak sza-
bad lefolyást enged, két háborús feladatot tar-
tott különösen szem el tt: Először a tengeren
az ellenséges harcerekre szállítandó ember- és
anyagtranszportok állandó megzavarását, más-
odsorban Anglia és Franciaország tengeri ösz-
szeköttetésének teljes megszakítását, hogy
ezáltal ellenfeleink harci tevékenységének le-
hetőségét megbénítsuk. Egészen kézenfekvő
dolog, hogy tisztán katonai nézőpontból a ki-
élesedett tengeralattjáró harcra ez a két ka-
tonai feladat megoldása lesz a legnagyobb si-
kere. A hadseregben ma egyetlen hang uralko-
dik, a Hindenburg hangja s az egész hadse-
reg egyetlen érzellemmel van telve a nagy
vezér iránt: a korlátlan bizalom érzésével. A
tengeralattjáró harcra Hindenburg nyomta rá
a bélyeget, ez tehát a siker első jelentkezése.
E pillanatban nem tudunk rámutatni ez új
tengeri hadviselés sikerére pozitív számjegyek-
kel, de a mi energiánknak hatása a szomszéd-
os semlegesekre már félreismerhetetlen. Oszin-
tén reméljük, hogy ez úgy is fog maradni s
hogy a mi szomszédaink nem fognak arra
kényszeríteni bennünket, hogy Anglia és Fran-
ciaország, továbbá Oroszország hajói ellen föl-
tegyverzett tengeri haderőnk az ő hajóik el-
len is vezessük. Ha a semlegesek beszűntetik
Angliával hajójárataikat, akkor kitérnek a ka-
tasztrófa útjából, valamint a háboru kiterjesz-
ése elől, amelyetől a németek egyáltalán nem
félnek többé, mert a német nagy tőhadiszal-
lás előkészült minden lehető esetre, akár vi-
zen, akár szárazon következnek is az be.

— Amerika állásfoglalása s katonai elő-
készülete fölött még nagyon korán lenne ka-
tonai szempontokból nyilatkozni. Ami minde-
zekig erről látható: alaposan angol szívre tes-
telt. Amerika kormánya Németország jegyzé-
kéből egy létéért harcoló nép megingathatat-

lan elhatározását meg látni s ott tudni fog-
ják, hogy a központiak háborújának vezetése
talpig férfiak kezében van s befogják látni,
hogy az ide-oda beszélgetésnek ideje lejárt s
hogy ezentul a legkomolyabb tettek beszéde
következik. Föl kell jegyezni itt még az angol
„Morning Post” következő sorait, melyeknek
első része szokatlan tárgyismeretről és objekti-
vításról tesz tanubizonyosságot: „Németország-
nak nincs mit félnie az amerikai hadseregtől
és flottától. Két dolog jöhet tekintetbe. Vagy
el tudja zárni Németország a tengereket s ez-
zel megnyervén a háborut, ignorálhatja a sem-
legeseket, vagy ethibázta a dolgot, tehát a szö-
vetségesek helyzetét nem ingalja meg s ak-
kor leveretése biztos.” A Morning Postnak
utolsó mondatára csak annyi a megjegyzésünk,
hogy úgy tűnik föl előttünk, mintha szer-
kesztője most ment volna be a tanácsosok há-
zába s most meg kell várnunk, míg onnan
kissé megokosodva kijön és Németország, biz-
tos sikerében hinni megtanul.

IRODALOM ES MŰVESZET.

Színházi műsor:

Csütörtökön: Molnár Aranka vendégfellép-
tével: A hivatalnok leány.

Pénteken: Molnár Aranka vendégfellépéssel:
Náni, vagy a glogováci svabok.

Szombaton délután fél négy órakor mérsé-
kelt helyárrakkal: Ifjúsági és népies előadás:
Csokoládé katona.

Este fél nyolc órakor, rendező helyárrakkal:
Négy a kis lány, operett. Ujdonság először.

Hivatalnok leány.

Szöveg felvonásban. Írta: Ráskai Ferenc.

Molnár Aranka vendégjátéka.

Bemutató előadás.

A lírának nincs sok keresnivalója a drá-
mában. A szenvedélyek, előítéletek összeütke-
zésének fojtó légkörében elhervadnak, össze-
esnek a szubtilis érzések apró kis nefelejtsei.
Még kevésbé szerencsés gondolat lírikus té-
mára építeni drámát. Olyanforma ez, mintha
valaki oszloposarnokos templomot emelne tu-
lipános kertek fölé. Ráskai Ferenc: Hivatal-
nok leány-ának, ennek a különben kerek kis
színműnek is ez a hibája. Tulleng benne a
lira a cselekmény rovására. E szépséghibától
eltekintve azonban a drámairói jelességek
egész sorozata ölik szemünkbe. A beszélgetés
művészete, a dialógok frissesége, a fordulatok
kedves találkozásai, majd poetikus részletek,
melyek élénken bizonyítják, hogy a ki e szin-
darabot írta: először poéta, melegszerű em-
ber s csak másodsorban drámairó. A darab
tárgyának megválasztása is — költő szemé-
re vall. A magárahagyott leányt, a férfiak szerel-
mi éhségének prédáját látja meg, akit sajnál-
nia illik s akit fel kell ékesítenie minden jó-
sággal, tisztasággal, hogy aztán költői lendület-
tel a magasba emelhesse. A legtisztább roman-
tika ez, bár inkább regénytárgy, mint drámai
téma. S mintha az lenne a morálja, hogy a
férfi hivatalnok a hivatalnok leányban soha
nem a kollegáját látja, hanem mindig csak a
szerelem tárgyát: a nőt!

Vas Magdának, a kis hivatalnok leány-
nak a szerepét vendégművésznő: Molnár
Aranka játszotta. Szép megjelenés, rokonszen-
ves arc, mely már az első pillanatra vonz s
játékosan hirdeti igazságait. Beszéde öntudatos,
játéka átgondolt, mozgását kellemes frissesség
jellemzi. Szavain állandóan mosolyának ked-
ves színe ragyog, amellyel lebilincselte és a
maga részére hódította az aradi közönséget. A
felvonások végén sokszor hívták a lámpák elé

s ezek a tüntető tapsok a szerzőnek is szóltak,
akit szeretettel várt a közönség, de akit a
rossz vasuti közlekedés, úgy látszik, vissza-
riasztott az aradi uttól. A szereplők mindnyá-
jan tudásuk legjavával szolgálták a szerző cél-
jait s arra törekedtek, hogy a darab szépsé-
geiből ne vesszen el semmi. Bánházi Teréz,
P. Rozsnóvi Ilonka, Dóri Tusi, Kis Miklós,
Barics, Várnai (különösen jóízű alakításával)
alaposan rászolgáltak a közönség tetszésnyil-
vánításaira. A rendezés jó volt. A közönség
hangulata meleg, érdeklődő és lelkes; s e
hangulatnak állandóan frissülő színeket köl-
csönözött a zenekaros, telt ház... Z. A.

* A Polgári Jótékony Nőegylet művész-
estélyének műsora. Az Aradi Polgári Jótékony
Nőegylet február 10-iki szombati művészesté-
lyének teljes műsorát már összeállította a ren-
dezőség. A rendkívül nívósan ígérkező nagy-
szabású művészestély részletes műsora a kö-
vetkező: 1. Prolog. Írta: Zombory Andor, el-
mondja: Urbányi Ilonka. 2. Schubert F. D-moll
vonósnégyes II. rész: „A halál és a leány”
Előadják: Andrányi Lajos báró és Unger
Lucy, Zoltán és Ernő. 3. Fielitz Sándor: Szép
Juliska, daleklus 7 énekben. Eneklő Szoyer
Ilonka, zongorán kíséri Dienzl Oszkár. 4.
Szegő S.: Magyar rapszódia. Zongorán elő-
adja: Dienzl Oszkár. 5. Maillart: Remete esen-
gettyűje. Nagy ária. Eneklő: Szoyer Ilonka. 6.
Endrődi Béla: Porcellán figurák, szavaltja:
dr. Kesztlerné Kápolnay Juliska uraő, be-
mutatja 14 urileány.

* A színház hírei. Naní, vagy a glogo-
váci sváb színmű kerül színre pénteken
Molnár Aranka vendégfellépéssel, aki a cím-
szerepben a főváros közönségét első pillanatra
hódította meg. A többi szereplők Polgár S.,
Győző, Delli, Barics, Bánházi, Déri stb. — 4 a
színház parodisztikus operettujdonság lesz a
legközelebbi premier. A személyzet a legna-
gyobb gonddal készül az érdekes ujdonságra,
melynek előre láthatóan óriási sikere lesz. Ki-
tűnő zene és rendkívül mulattató szöveg. El-
képzelhető a hatás, amit ki fog váltani az a
jelenet, amikor Benkőné, mint egy leány,
Horváth Micit a 18 éves anyát mamának szó-
lítja és bevallja előtte lángoló szerelmét. Az
ujdonság különben is a 3 a kisleány nyomán
épült föl és zeneileg is teljesen követi az ere-
detit. Az összes szereplők ugyanazok, mint a
3 a kisleányban.

* A Kolcsey-Egyesület választmánya csüt-
örtökön délután 4 órakor a kulturpalota könyv-
tárában ülést tart. Választmányi ülés után 5
órákor tartja meg Eisen Gyula a második
könyvtársurt, a könyvtár érdekesebb kézira-
tairól.

TORVÉNYKEZÉS.

Agyonította a nászasszonyát.

(Nyolc évi tegyház.)

— Az Aradi Hírlap tudósítójától. —

Az aradi esküdtsek ma itélkezett Müller
József újszentannai lakosnak szándékos ember-
ölési büntetésben. Müller József összeszóllako-
zott asszony leányával, aki elhagyta az apai
házat és átment az anyósához. Apja oda is
követte, folytatta a veszekedést vele és a leány
anyósával, az ő nászával. Majd hazaszaladt,
elhozta a vadásztegyverét és lelőtte vele a
nászát.

A királyi ügyészség szándékos emberölés
büntette miatt emelt vádat Müller József ellen,
az esküdtsek azonban a mai tárgyaláson, ame-
lyen Bittó József tablabíró elnökölt, beigazolt-
nak vette az erős felindulást. Az esküdték
verdictje bűnösnek mondotta ki a vád és vé-
dőbeszédek ethangzása után Müller Józsefet
erős felindulásban elkövetett szándékos ember-
ölés büntetésben. A verdict alapján a királyi
törvényszék Müller Józsefet nyolc esztendői
tegyházbüntetésre ítélte.

Részeg honvédhuszár lövöldözése a képviselőházban.

(Merénylet a kenyérjegy miatt? — A letartóztatott vallomása.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A képviselőházban ma délután, amikor Batthyányi Tivadar gróf napirend előtt az inkompatibilitási kérdés körébe eső gondolatait ismertette meg a képviselőkkel, revolverlövés hangzottak el.

A gyönyörűen kivilágított teremben nem valami nagy számban voltak jelen képviselők, ellenben a karzatok zsúfolásig megteltek. A fővárosban rettenetes szigorú a tél, drága az a kőszén, ami van és ezért a képviselőháznak a délutántól az estebe nyúló ülései nemcsak szórakozásnak, de kitűnő és ingyenes melegedő alkalmakul is szolgálnak. Különösen a másodemeleti karzatokon tartózkodtak sokan és ennek a helynek a hallgatósága jó részt katonaságból telt ki. Erről a nyilvánosságnak szánt helyről süvített bele több pisztolytűves a törvényhozás termébe, de a golyók szorosságára senkiben kárt nem tettek. A merényletnek semmitéle politikai háttere nincs, a tettes vallomása szerint senkinek sem szánta öldöklő szerszáma gyilkoló magvát, hanem csak a figyelmet akarta magával szemben ilyen szenzációs módon és körülmények között felkelteni.

— *Négy napja vagyok Budapesten* — mondta kihallgatása alkalmából — *és nem tudtam egy darab kenyeret sem vásárolni. Éhes vagyok, éhes vagyok.*

Egy második honvédhuszár ezredbe tartozó katona sütötte el revolverét a képviselőházban és mint néhány perc múlva az attentátum megtörténte után kiüdödött: ez a vitéz a fronton pincér szolgálatot teljesített egy tiszt étkezőben, ahonnan azért csapták el, mert állandóan ivott.

Ezek a vonások adják meg magyarozatát ennek a törvényhozás munkáját néhány percre megzavart incidensnek, mely a maga szokatlanságában és jelentéktelenségében semmi más nem jelent, mint kis agyu botor egyének hőbortos elszántságát, aki sem logikusan nem avatkozott bele mélyebben a dolgok folyásába, sem pedig nem lendített a maga sorsán annyit sem, mint amennyire józan észrel más uton azt megtehetette volna. Az izgalmas eseményről a következő telefonjelentést kaptuk fővárosi tudósítónktól:

A napirenden a kivételes hatalomról szóló kormányjelentések szerepeltek és ezekhez szolt hozzá Batthyányi Tivadar gróf országgyűlési képviselő. A Ház nagy figyelemmel hallgatta fejtegetéseit és a nyolcvan és egynéhány képviselő, akik jelen voltak az üléssteremben, feszült érdeklődéssel várta a beszéd befejezését, mert látta, hogy Tisza István gróf miniszterelnök szorgalmasan jegyez és felszólalásra, illetve válaszra készül.

Batthyányi gróf így szolt: A kormánynak mindent el kell követnie és az ellenzéknek segítségére kell sietni, hogy ennek módjában álljon az összeférhetlenségi törvénybe ütköző összes eseteknek felderítése. A hadügyminiszter által...

Ebben a pillanatban a baloldalon levő második emeleti III. számú karzatról pisztolylövés hangzottak el.

Batthyányi gróf egy pillanatra megállott, majd midőn látta, hogy a lövészek következtében mellette és vele szemben levő képviselő társai, a lövészek zajának iránya felé tekintenek és midőn észrevette, hogy a karza-

tok közönsége is pánikszerű félelemtől megfogva kiabálni, lármázni kezd, valósággal kiabált és kezével gesztikulálva, mintegy figyelmeztette a megriadt méhkashoz hasonló Házat, hogy beszédét folytatni akarja.

— ... mindnyájunknak legégetőbb szükségünk van arra, hogy ezeket a kérdéseket elintézzük és az összeférhetlenségi...

Alig ért ehhez a szóhoz, amidőn újra lövészek dördültek el.

Tisza István gróf miniszterelnök, aki az első lövészek alatt nyugodtan maradt a helyén, most erősen megrázkódott és felállott helyéről. Szemének első pillantása arra a karzatra esett, amelynél Tisza István grófné, a miniszterelnök felesége és Sándor Jánosné a belügyminiszter felesége ült. Ez szemben volt azzal a karzattal, ahonnan a merénylő golyóit a terembe küldötte.

— *Bombákat dobtak a képviselőházba*, kiáltották össze-vissza a karzatokról és lent a teremből is, mert az első pillanatban a dörmögés csakugyan úgy hangzott, mint ha robbanószababult volna fel borítékjából és a képviselők ijedtükben a pad alá bujtak. A rémület és a félelem már-már urrá lett mindnyájukon és kaotikusan tolongtak a terem közepére, hogy onnan a bejáratok felé rohanjanak és elhagyják az ülésstermet. Amikor a zavar tetőpontjára hágott, akkor ismét Batthyányi Tivadar volt az, aki legelőször nyerte vissza lélekjelenlétét és így szolt:

Tisztelt Ház! Folytassuk tanácskozásunkat, mert az ilyen incidens nem hathat reánk zavarólag. Nevetséges lenne, ha a magyar képviselőház megszakítaná üléseit, mert a karzaton valaki néhány békát robbantott el.

Visszanyerte nyugalmát Szász Károly az elnöklő alelnök is, aki erősen megrázza a csengőt, így szolt:

— *Felkérem a képviselő urakat, folytassuk tárgyalásunkat.*

Batthyányinak és az elnöknek higgadt, hűdögverü magatartása szuggesztív erővel hatott az egész Házra, a képviselőkre és a karzatok közönségére és Batthyányi csak egy pillanatra beállott csendet felhasználva, így folytatta beszédét:

— Szükségesnek tartom, hogy a tisztelt hadügyminiszter ur a kijárók és közbenjárók névsorának összeállítására céljából feloldja mindazokat a titoktartás kötelezettsége alól...

Ebben a pillanatban ismét nagy nyugtalanság keletkezett, mert a már többször említett másodemeleti karzaton dulakodás támadt és látható volt, hogy egy

vöröskeresztes egészségügyi német katona ráveti magát egy osztrák ruhába öltözött magyar katonára, aki lövésre emeli a kezét,

de már nem volt ideje, hogy pisztolyát elsüttesse, mert a német szanitéc erős kézzel megmarkolta a kezét, a revolvert a föld felé irányította, majd pedig a merénylő kezéből kicsavarta.

— *A magyar népjogok nevében kérem, folytassuk az ülést!* — kiáltotta a képviselő felé az újságírók karzataról Hun Béla, a Pesti Hírlap munkatársa.

— Tessék csendben lenni és sziveskedjenek meghallgatni Batthyányi képviselő urat — szolt az elnök.

Batthyányi sem hagyta magát zavarni, hanem tovább folytatta a beszédét, és arra kérte a miniszterelnököt, hogy tegye lehetővé, hogy világosság keletkezzék az inkompatibilitási ügyekben.

Ez a pár pillanat alatt lejátszódó izgalmas jelenet azzal fejeződött be, hogy a rendőrség behatolt arra a karzatra, ahol a merénylő tartózkodott és letartóztatta azt a katonát, akit a német vörös kereszt szanitéc ezideig erősen kézben tartott és adott át ezután a hatóság embereinek.

Az elnök ekkor felfüggesztette az ülést. Egy pillanat alatt kiürült a terem és a képviselők valamennyien a háznagyi hivatal elé tördáltak, ahol ekkor már a karzatról lehurcolt katonát Sándor János belügyminiszter, valamint Némethy Károly államtitkár jelenlétében vallatóra fogta Beniczky Tamás rendőrfelügyelő. Mint említettük, a lövöldöző katona esukaszürke ruhába öltözött honvédhuszár, aki a második ezred kötelékébe tartozik. Kihallgatásakor elmondotta, hogy Fatafalvy Györgynek hívják, 1877-ben született a biharmegyei Pocsaj faluban, hét éves korában szüleiivel Amerikába került, a háború kitörése előtt jött haza Magyarországra és a mozgósítás első napján katonának jelentkezett.

— *Harminc hónapja vagyok katona, ebből tizenhét hónapot töltöttem a fronton, a többi időt pedig idehaza. Megállapította a rendőrfelügyelő azt is, hogy szolgálati revolverével lövöldözött és hogy egy kivételével valamennyi golyóját ellőtte.*

— *Tudja-e mit csinált, hogy a magyar törvényhozás házába revolvert sütött el?*

— *Nem tudom, hogy lövöldöztem volna, csak azt tudom, hogy éhes voltam, éhes voltam.*

Négy nap óta vagyok Budapesten és pénzemért sem kapok kenyeret.

— *Hogy került a képviselőházba?*

— *A Szabadságteremnél találkoztam a Beöthy Pál kegyelmes ur szolgálójával a Johannal, az adott egy cédulát, melylyel bejöttem az országházba.*

— *Miért jött ide és mit kerestett itt?*

— *Ehes voltam, éhes voltam, négy napja nem ettem kenyeret.*

— *Kit akart agyonlőni?*

A merénylő tetován maga elé bámult és halk hangon így szolt:

— *En senkit sem akartam agyonlőni csak lőttem, mert hozzá vagyok szokva a fronton a lövöldözéshez.*

— *Ismer valakit a képviselő urak közül?*

— *Tisza Kálmán gróf urat, ő volt a kommandánsom.*

Elvették tőle kihallgatás után a revolvert, majd pedig átadták a detektíveknek, hogy kísérik be a főkapitányságra. Mikor kivitték a folyosóra a titkos rendőrök, éppen szemközt jött velük a merényletről már telefonon értesített Boda Dezső főkapitány, aki megállította a detektíveket, mert ő maga is ki akarta hallgatni a huszárt.

— *Édes fiam, hogy tehetett ilyen egy magyar honvéd! — szolt az előtte nemegve álló katonának a főkapitány.*

— *Nem tudom, mit csináltam — felelte Patafalvy suttogó hangon.*

— *Évett-e ma valamit? — Igen. — Mikor? — Délelőtt tíz óra tájban. — Ivott-e? — Nem sokat.*

— *Miért követte el ezt a szegényt a magyar képviselőházban?*

— Mert pénzem volt és nem tudtam kenyeret vásárolni, négy nap óta nagyon, de nagyon éheztem.

A főkapitány intésére a detektívek tovább vitték a merénylőt, aki lehorgasztott fővel, csendes megadással lépdelt kísérői között.

A képviselők a kihallgatás befejezése után visszamentek az ülésterembe és érdeklődve nézték a Háznak azt a karzatát, ahonnan a merénylet megtörtént. Megállapították, hogy az első lövés az elnök feje fölött lévő hetedik számú karzatra volt irányítva, ahol a képviselők hozzátartozói szoktak helyet kapni. Maurer detektív itt meg is találta a golyót. A második lövés a merénylet helyével, a jobb oldalon, szemben lévő második karzat, felett furdott a falba.

**Ennek a golyónak két szilánkjá,
Szász Pál képviselő fejére esett.**

Szász Pál Szász Károly képviselőházi elnök mellett tartózkodott az elnöki emelvényen, amikor a lövések eldördültek.

Két patron az ugyanebben az irányban kilőtt golyókból Hódy Gyula képviselő nyakára esett.

— Épen névszerinti szavazást kérő ívet irattam alá Sámegi Vilmosmal, — beszélte Hódy — aki mentette magát, hogy hat órákor nem lesz a Háza és kapacitáltam arra, hogy várja meg a névszerinti szavazást, amikor éreztem, hogy valami hideg tárgy pottyant a nyakamba. Annyira el voltam mélyedve a beszélgetésbe, hogy őszintén szólva nem is hallottam a lövéseket, csak a hirtelen föltörő nagy zajra és a chaotikus zürzavarra lettem figyelmes és ekkor nyultam tulajdonképpen a nyakam felé, ahol a galléromon fenakadva találtam a két patron.

A munkapárti képviselők oldalán Tisza Kálmán gróf elmondotta, hogy ismeri a lövöldözőt.

— Századomban szolgált, a tiszti étteremben volt alkalmazva, mint pincér, de elkeltett öt boesátani, mert

állandóan részeg volt a fronton.

így került haza a Hinterlandba.

A munkapárti képviselők nagy elismeréssel szóltak Batthyányi Tivadar gróf lelki nyugalmáról és gratuláltak neki, hogy magatartásával megmentette a képviselőház egyensúlyát és méltóságát.

— Az volt az érzésem, hogy mikor az első revolverlövés eldördült, nekem kötelességem tovább beszélni — mondotta a gróf. Mikor láttam, hogy körülöttem képviselő társaim felhígnak, nyugalomra intettem őket. Arra törekedtem, hogy tulkiabáljam a zajt és nagyon örülök, hogy esetleg súlyos következményű pánik nem tört ki.

A képviselőház foyosóján Boda Dezső főkapitány mondotta el Simontsics Elemér al-elnöknek a háznagy hivatalban történt kihallgatás eredményét.

Azok a képviselők, akik véletlenül megfigyelhették a rendkívül rövid idő alatt, nagy gyorsasággal leperdülő eseményt, azt az impresziót merítették az első pillanatban, mint hogy ha Tisza István gróf miniszterelnök Szász Károly, vagy Batthyányi Tivadar gróf ellen irányította volna a merénylő a golyóit. Őszinte esodálkozással beszéltek Tisza István gróf higgadságáról, mert a miniszterelnök az első lövés után — amikor mint említettük épen jegyzeteket készített, hogy Batthyányi Tivadar grófnak felelhessen — még csak fél sem kelt székéről és csak a harmadik és negyedik golyó eldördülésekor emelkedett fel csak azért, hogy a karzaton ülő feleségére ves-

történt-e valami baja. A miniszterelnök ezután nyomban újra elfoglalta helyét és minthogy észrevette, hogy Batthyányi folytatja beszédét, higgadtan nyugodtan elfoglalta helyét és tovább írt és meg sem látszott arcán, hogy néhány másodperccel előbb a feje fölött golyók süvitettek el.

Szász Károly elnök kerestette azt a vas-keresztes német katonát, aki lefogta a merénylő kezét és leütötte a föld felé a revolvért, úgy, hogy az többé azt használni nem tudta. Megakartta neki köszönni az elnök, hogy megakadályozta a további lövöldözést, azonban nem találták már a német szanitéct, mert miután átadta a rendőrségnek Patafalvyt, eltávozott a Házból.

Patafalvyt a képviselőházból

a rendőrségre vitték,

ahol újabban és részletesebben kihallgatták. A papírjaiból kitűnt, hogy ezredétől szabadságot kapott Budapestre és Nagyváradra és szabadsága február 28-án jár le. Utlevelét január 31-én láttamozták Borsán. A lebélyegzésekről kiderült, hogy február 2-án érkezett Debrecenbe és tegnap este érkezett Budapestre. Patafalvy 1878-ban született, hosszabb ideig volt Amerikában, csak a háboru előtt tért vissza Magyarországra és nyomban a háboru kitörése után beállott katonának. Az óta a fronton van. A rendőrorvos megállapította, hogy még mindig részeg. Maga is bevallotta, hogy három-négy ízben volt kocsmában a délelőtt folyamán.

— Tegnap érkeztem meg a Keleti pályaudvaron Budapestre — kezdte meg vallomását — és az éjjelt a pályaudvar katonai szobájában töltöttem. Ninesenek Budapesten ismerőseim és azért jöttem, mert azt hittem, hogy jól fogom magam érezni. Ma délelőtt egy péknél voltam, ahol pénzért kenyeret akartam venni. Azt mondták, hogy csak jeggyel kaphatok kenyeret. Innen izgatottan mentem el egy koresmába, ahonnan az Akadémia-uteai Ilkovicz-tele koresmába mentem. Itt bort ittam, azután elmentem. Nemsokára azonban ismét visszatértem és akkor ihattam háromszor-négy-szer két deci bort. Egy rokkant katonával és annak feleségével beszélgettem, majd délután három órákor elmentem a képviselőházba. A karzaton a kellemes melegben elaludtam és nagy lármára ébredtem fel.

Azt hittem, hogy őrsön vagyok, hamar a jegyverem után kaptam

és csak akkor tértem magamhoz, amikor elvették tőlem a fegyvert. Senkit nem akartam megbántani.

A rendőrségről elmentek azokba a helyiségekbe, melyeket felemlített és megállapították, hogy igazat mondott. Pétkilene óra tájban megjelent a rendőrségen egy őrnagy hadbíró és a honvédhadosztálybíró egyik századosa és a merénylőt részletes kihallgatás alá vették.

A rendőrtisztviselők azt a benyomást nyerték a honvédhuzsárról, hogy csakugyan részeg ember meggondolatlan cselekedetéről van szó, a ki senki ellen nem tervezett merényletet.

Nem csatlakoznak a semlegesek az Uniohoz.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Kopenhága. Wilson jegyzékét ma nyújtották át a semlegeseknek.

Bern: A Vossische Zeitung jelenti: Hollandia nem is gondol arra, hogy Wilson lépéséhez csatlakozzék.

Paris. A Matin jelenti: A szövetségesek jegyzékét fognak benyújtani az összes semlegeseknek, amelyekben tiltakoznak a szigorított bűvárhajóharc ellen.

A Daily Telegraph jelenti: Romanonez spanyol miniszterelnök és Gemuno külügyminiszter megegyezésre jutottak a Németországnak adandó válasz tekintetében. A Daily Telegraph szerint a jegyzék erélyes hangon tiltakozik a szigorított bűvárhajóharc ellen. Hangsúlyozza, hogy Spanyolország nem fogadhatja el Németország elveit. Madridi politikai körökben általános a vélemény, hogy Spanyolország csupán e tiltakozásra fog szorítkozni, egyébként semlegességét szigorúan betartja, különös tekintettel érdekeire a hadviselőkhöz való viszonyában. A Petit Parisien szerint Alfonz király minden körülmények között betartja Spanyolország semlegességét, mert még most is ragaszkodik ahhoz a céljához, hogy alkalmas időben békekongresszusra hívja össze a hadviselőket Madridba.

A párisi Temps jelentése szerint Romanonez miniszterelnök kijelentette, hogy Spanyolország nem gondol a kikötőiben levő német hajóknak lefoglalására. Ez még csak diplomáciai tárgyalásoknak sem szolgálhat alapul.

Burekhardt Károly bécsi, svájci követ kijelentette, hogy *ne tökéletesen semleges fog maradni.* Nines oka Amerikához csatlakozni. Semlegességét csak akkor adná fel, ha kényszerítenék erre, ha valamelyik hadviselő fél fegyverrel lépne fel Svájccal szemben.

Hollandiai kikötőkből még mindig nem indulnak hajók Anglia felé.

Madrid. Tekintettel az uralkodó izgalomra, a hatóság mindenféle gyülekezést betiltott. Több hajótulajdonos tovább is folytatni szeretné a forgalmat Angliával és Franciaországgal, a legénység azonban vonakodik blokkolt vizekre menni.

Stockholm. Az északi államok közös jegyzékben fognak Németország jegyzékére válaszolni. A válasz tartalmát nem közlik és annak elküldése a legközelebbi napokra várható. Ugy tudják, hogy a jegyzék a legnyugodtabb állásfoglalást tartalmazza.

Változások az udvarnál. Bécsből jelentik: Udvari körökben a napokban változások fognak történni. Montenuovo herceg első főudvarmester helyére Hohenlohe-Schillingtűrst herceget nevezi ki a király. Második főudvarmester Weikersheim herceg lesz. Berehtold Lipót lesz a főkamrás mig Lankorowky Károly gróf, az udvari színházak intendánsa és a császári muzeumok felügyelője Schiesl Ferenc a cs. és kir. kabinetiroda főnökének helyére Holzer Artur lovag kerül.

Vér és pénzpazarlás a hadseregben.

(Kelemen Béla Interpellációja.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A képviselőház mai ülésén az új rend értelmében este hat órakor tértek át az interpellációkra.

Lóvay Mihály

a hadiárvák

gondoskodásának tárgyában interpellál.

Sándor János belügyminiszter válaszában kijelenti, hogy a hadiárvák érdekében mindent megtesz. Jelenleg az árvaszék intézi ezeket az ügyeket, de ő maga is belátja, hogy ez nem elégséges. Ezért *pártfogó intézményeket fog-nak felállítani.* Továbbá a rokkantügyi hivatal mintájára árvaügyi hivatalt létesítenek, míg ezeknek az új intézkedéseinek részleteit előterjeszti, kéri válaszában a tudomásul vételét.

Szilágyi Lajos: Interpellálni akart, mert úgy tapasztalta, hogy Ausztriában a felmentési kérvényeket kedvezőbb elbírálásban részesítik, mint nálunk, miután azonban ezeket a visszásságokat azóta megszüntették, a kérdést nem teszi szóvá.

Vig élet a front mögött.

Kelemen Béla a front mögötti pazarlás ügyében terjeszt be interpellációt. A hadügyminiszter és a hadvezetés legfőbb célját az kell, hogy okozza, hogy a lehető legkevesebb véráldozattal és a lehető legkevesebb vagyoni áldozattal a hadsereg a lehető legnagyobb eredményt produkálja. Ennek a kérdésnek bírálása képezi interpellációjának gerincét. Az interpelláció anyagának csoportosítását mellőznie kell. Az idő rövidsége miatt csak szűkebb körben mozoghat s csak a legdrágább értéket a magyar vér pazarlását akarja szóvá tenni, ami sokszor esztelen és lelketlen feláldozások tárgya. A mostani szabályzatok a megcsontosított osztrák szellem kerékkötői minden értékes eljárásnak. A katonorvosok működését adminisztratív tiszti ügyek akadályozzák. Hibáztatja azt, hogy a hadsereg orvosi karában az orvosoknak nem a képességét, hanem a rangját tartják mérvadónak. Megtörtént, hogy katonorvosi rangja miatt egy tudásban messze magasan álló tartalékos orvost mint alattvalót kezeltek. Ez rovására megy a sebesültek kezelésének és ez a rendszer avult és maradi. A tartalékos orvosok beosztásánál nem vették figyelembe az illető orvosok képzettségét s így megtörténnek, hogy a belgyógyászok szemészekként működnek. Nem vették figyelembe a speciális orvosi képzettségeket sem. Konkrét esetet tud, mely esetben egy kiváló orvostanár, egy aktív katonorvos alá van rendelve, aki csak nemrég végezte el ő nála a kurzust. A sebesültek elszállítása szintén nagyon hiányos. Az orvosnövendékekkel egyáltalán nem tudták az orvoshiányt csökkenteni. Megtörténik, hogy egy sebesült addig amíg ápolás alá kerül, fagyás következtében mindkét lábát elveszti. A németeknél minden sokkal jobban van megcsinálva. A betegeket felváltva kezelik az orvosok, a frontról autókön egyenesen kórházba szállítják a sebesülteket négy öt óra alatt. *Nálunk száznyolcvan kilométernyi utat kell megtenni ide-oda egy sebesültnek, míg végre, kórházba került.* Kéri, hogy a hadvezetés mutassa ki, hogy a sebesülteknek hány százalékat mentik meg nálunk az életnek. Mozgósításkor lefoglaltak minden autót, de a sebesültek szállítására egyáltalán nem jut automobil. Vasárnap idehaza a főváros utcáin harminc autót számolt össze, melyen ékszerekkel, pom-

pás ruhákkal ellátott urasszonyok kocsikáztak. El kell venni az autót ezektől és a frontra kell vinni a katonák szállítására. A sebesülteket parasztszekereken szállítják, ami nemcsak szenvedésüket súlyosítja, hanem sok esetben lehetetlenné teszi az orvosi kezelést, amputálni kell őket. A tüdővész is óriási módon terjed. A tüdővész katonákat hazabocsátják és nem kezelik. Ha egy tüdővész gyógyíthatatlan, elbocsátják a katonai szolgálatból és nem kezelik. Azt mondják, hogy a *halál ellen nincs orvosság.* Interpellációjának ezek a kérdések képezik első csoportját.

Ezután a haretéren való ellátás helyes szervezéséről beszélt, ami igen sok kívánnivalót hagy hátra. Kellő módon kell arról gondoskodni, hogy azok is, akik súlyos szenvedésekkel kint a fronton a haza védelmében küzdenek és hogy a front mögöttiek megélhetése egyforma legyen. Legszigorubb takarékoságnak kell uralkodni a front mögött, mert itt nincs meg a kellő arány.

A front mögötti parancsnokságoknál a katonák valósággal horban usznak, viszont a fronton az emberek szűkös viszonyok között kényszerülnek élni.

Tudjuk, hogy a legutóbbi időkig Teschen volt a főhadiszállás székhelye és belső hadműveleti terület szempontjából ugyanolyan viszonyoknak kellett volna Budapesten is lenni, mint ott, sőt a többi nagy városokban is, amelyek a tűzvonaltól távol állanak. Itt azonban mindenütt elviselhetetlen drágaság uralkodik s ezzel szemben, amíg Teschen volt a főhadiszállás székhelye a monarchiának ez volt legolcsóbb fészke, ami Frigyes főherceg érdeme.

A hadsereg a front mögött pazarló és tékozló rendszert követ. A főparancsnokságokban nagy létszámban vannak tiszték és legénységi állományban katonák, akik kihúzzák magukat a lövészárkok küzdelméből, de dekorumokkal ezeket is elbalmozzák. A vezérkari tiszték agyon vannak dekorálva, pedig száz kilométernyi távolságból nézik a hadműveleteket. Hibáztatja a különböző pótlékokat, amelyeket a front mögöttiek kapnak, mert azok túl nagyok. Némely esetben öt, tíz lótartásra kap pénzt egy-egy magasabb rangú tiszt, vagy egy altábornagy, holott erre nincs semmi szüksége. Így például Höfer altábornagy naponként huszonnégy korona lótartási illetményt kap. Bekében öt és a háboruban tíz lónak a tartása van biztosítva részére. A különbözetet kitevő összeg mai körülmények között havonként nyolcszáz, évenként nyolcezerhatszázhatvan korona. Ezenkívül más pótléka is van, amelyet egyéb illetményeken kívül élvez, kilencezer korona. Ezzel szemben egy altábornagy tényleg csak két lovat és egy katonai autót vesz igénybe, tehát felesleges a túlnagy kiadás.

Ezután a

Höfer jelentéseket teszi beható kritika tárgyává.

Ezt a kérdést a mai interpelláció keretében bővebben nem szoríthatja be. A háboru elején Höfer altábornagy német mintára aláírta a jelentéseket, hogy így azoknak szavahihetőségével az ország közönségét megnyugtassa. A jelentéseket a valóságnak megfelelően a tények megfelelő változatával adták elő. 1916-ban az egész évben Höfer altábornagy

írta alá a hivatalos jelentéseket annak ellenére, hogy ebben az évben havonként legfeljebb egyszer-egyszer jelent meg a főhadiszálláson. Allandóan Bécsben élt, ott élte világát. Ő maga is ott látta egyszer a hadügyminiszterium épülete előtt akkor, amikor a jelentését olvasták. Németországban ilyesmi nem történhetik meg. Amikor Stein főhadiszállásmester elment jött más helyére. Ha az aláírás nem korrekt, kétség támadhat az iránt, hogy vajjon a tartalma korrekt-e s hogy nem-e járnak ezek a jelentések a közönség félrevezetésével. Ez a megbízhatóság rovására megy. Höfer altábornagy illetményére visszatérve, kérdezi, hogy az altábornagy miért élvezte azt, amikor Bécsben tartózkodott s amikor a hadügyminiszteriumba volt beosztva. Nálunk semmiféle lehetetlen az egyéni protekció mellett. A tábornokok tíz-húsz ezer korona pótdíjakat kapnak, de a katonák hetvenkét fillért s megálnak, özvegyeik kilenc koronát és árvaik négy koronát kapnak. Oktalan pénzpazarlás folyik a parancsnokságoknál. A háboru technika vívmányai a telefon, táviró és automobil mellett a tábornokok csak a legritkább esetekben mennek tóháton. Csakis a tábori esendőrök használnak lovat, a lótartás tehát egészen indokolatlan.

Ezután szóvá teszi, hogy a fiatal huszonhat-huszonnyolc éves aktív századosok és tiszték a szolgálat könnyebb veszélytelen részét végzik. A legiőbb kivonja magát a nehezebb és veszélyesebb munka alól és oda több gyermekes tartalékos tisztet állítanak, akikről a háboru elején azt mondták, hogy megbízhatatlanok. Ez irányban is szabályozni kell a dolgokat.

A megszállott tartományokban is nagy vagyonszerzés megy. A hadvezetés tehetetlensége és gyámoltalansága annyira megy, hogy szinte lehetetlen elhinni. A megszállott területek közigazgatásánál szintén hiányzik a takarékoság. Nem alkalmaznak megfelelően a megfelelő helyen. Bünsön könnyelműséggel pazarolják az állam vagyont. Sajtószállása Németországnak is van s a monarchiának is van. Nálunk Hoen Miksa tábornok vezetése alatt olyan óriási szervezet működik, hogy ez szinte lehetetlen. A mi sajtószállásunkon egy tábornok, egy vezérkari ezredes, egy aktív kapitány, számtalan aktív katonatiszt, ezredorvos, tábori esendőr és mintegy százötven közembertől áll. Ez a kerete annak a sajtószállásnak, melynek közepén a hivatalos írók és újságírók végzik munkájukat. A tűzvonaltól a katonák adják a történelmet és itt a kiküldött haditudósítók írják meg a történelmet, vagy hogy Miksa királyi herceg szavait idézze: *szentelnék életüket a haza védelmének.* Németországnak alig kerül valami költségére a sajtószállítás. Nálunk pénzpazarlás folyik itt is. A tudósítók a sajtószállásról semmi pénzt nem kapnak. Munkájukat a lapok honorálják a tudósítójukat. Jelenleg — mondja — hogy Hoen, amikor Bécsben és Zsolnán mulatozott, akkor is kapta a Feldzulagot. Ezután arról beszélt, hogy a sajtótudósítók kitüntetések kaptak, ezek közül csupán egy érdemelte meg: Molnár Ferenc. Felszólítja a kormányt, hogy ezeket az anomáliákat szüntesse meg és járjon el erélyesen ezekkel szemben.

Tisza István gróf válasza.

A felszólalásra Tisza István gróf miniszterelnök válaszolt. Kijelenti, hogy a felhozott néhány konkrét vádat a hadügyminiszterium figyelmébe fogja ajánlani és ha ilyen esetek tudomására jutnak, mindenkor eljár. Nem tartja azonban helyesnek, a háboru kellő közepén ilyen dolgokkal foglalkozni, ezeket nem szabad pertraktálni. Az egyes kérdések

taglálásába nem mehet bele, mert a mostani viszonyokat arra nem tartja alkalmasnak. Biztosítja azonban az interpellálót, hogy a takarékoságról való felfogásában teljesen egyet ért vele. A hadvezetőség is takarékosági alapon áll. Ebben a háboruban a takarékoság fontosságát felismerte mindenki. Amikor az emberek milliói és a gazdasági javak milliárdjai forognak kockán, akkor természetes, hogy mindennel a lehető legtakarékosabban kell bánni. A háboruban két nagy probléma vetődött fel, az egyik az volt, hogy *hogyan élelmezzék a hadsereget s a másik pedig az, hogy hogyan lehetne a járványokat leküzdeni.* Mindkét kérdés mindjárt a háboru elején megoldást nyert. Hogy történt-e pazarlás, vagy nem, azt nem tudhatja, de nálunk sokkal kevesebb történt, mint más hadseregben. Komoly törekvés nálunk a takarékoság, ez a szempont megvan a hadvezetőségben is s ebben a törekvésében a magyar kormány teljesen támogatja. *Igaza van az interpellálónak, annak a fonákságnak telemli-tésében, hogy a katonai orvosi karban a rang és nem pedig a képzettség a mérvadó.* De éppen ezért történt meg az, hogy mindjárt a háboru elején a kiváló polgári orvosoknak magas katonai rangot adtak, ezzel a helyzetet lényegesen megjavították. A sebesültek gyógyításának kezelésénél ez egy nagy előny. A sebesültek legnagyobb része meggyógyul és visszamegy a frontra. A szállítások tekintetében megjegyzi, hogy az mindig az utóviszonyoktól függ. A teherautókat hasznáról tesz említést ezuttal. Amit az interpelláló a tüdővészesekről mondott, nem egészen felelnek meg a tényeknek. A tüdővészese katonák legnagyobb része, ezer és ezer van kezelés alatt katonai intézetekben. A kormány teljesen át van hatva annak érzésétől, hogy a takarékoságot bele kell vinni az ügyek intézésébe. Végül kéri a miniszterelnök, hogy válaszát vegye tudomásul a Ház.

Kelemen Samu kijelenti, hogy nem veszi tudomásul a miniszterelnök válaszát, mert panaszaire nem adott konkrét válaszokat.

A Ház a választ tudomásul veszi.

Holló Lajos és **Sümei Vilmos** elhalasztják interpellációjukat, míg Vázsonyi törli az interpellációt.

(A cenzura.)

A következő interpellációt **Rakovszky István** terjeszti elő a cenzuráról. Felolvassa az **Esti Ujság** multkorai cikkét, amit a cenzura nem engedett közölni s amiért a lapot meg is büntette. A cikk az Ausztriával való gazdasági kiegyezésről szól. A cenzura tulkapásait nem lehet tűrni. Kérdezi az igazságügyminisztert, hogy mit tud ebben az ügyben válaszolni.

Balogh Jenő igazságügyminiszter kijelenti, hogy a kormány nem tett semmiféle intézkedést, hogy a cikk ne jelenjen meg. Minthogy a cikk alkalmas volt arra, hogy egyes néposztályokat egymás ellen izgasson, annak közlését jogosan tiltotta be a cenzura. A Ház tudomásul vette a választ.

Az ülés kilenc órakor véget ért.

AZ „ARADI KOZLONY“

már a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és dohánytűzsdében :-: Egyes szám ára 12 fillér.

Amerikának nincs oka a háborura.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból: A newyorki kikötőben 29 német gőzöst rongáltak meg. A kár háromszázezer dollár. Ugyancsak a Reuter-ügynökség jelenti Washingtonból, hogy a newyorki kikötőben levő német és osztrák-magyar hajók legénységét a bevándorlási hivatalba szállítják át. A legénység legnagyobb része már *Edis-Islandon* tartózkodik. A Kronprinzessin Cecilie legénysége saját kérelmére más hajókon nyert elhelyezést.

A Daily Telegraph jelenti: A Fehér Ház miniszteriumában nagy megkönnyebbülést okozott, amikor megtudták, hogy a Housathanic elsüllyesztése nem olyan körülmények között történt, mint azt először jelezték. Wilson kormánya a háboruval szemben passzív magatartást fog tanúsítani és csak az entente csapatok részére való municiószállításra és pénzügyi támogatásukra szorítkozik.

Washingtonból jelentik: Miután a Housathanic elsüllyesztése előzetes figyelmeztetés után történt, *nincsen ok a hadüzenetre.*

A Times jelenti: Wilson hívei mindent megmozgatnak a háboru elkerülésére. Bár valószínűnek tartják, hogy háboru lesz, de mégis szeretnék elkerülni, mert bár az amerikai nép követi elnökét, mégsem rokonszenvez a háboru gondolatával. Wilson is meg van arról győződve, hogy az emberiség ügyének akkor használ a legjobban, ha kívül marad a háborun. Bizonyos azonban, hogy az amerikai semlegeség az ententével nem lesz tulságosan szigorú.

A Daily Cronicle jelenti: Wilson azzal, hogy lépését még azelőtt megtette, mielőtt megvárta volna az első amerikai gőzös megtorpedozását, megakartta fekezni Németország további cselekedeteit. A diplomáciai szaktitkos utolsó figyelmeztetés volt. Amerika kész a háboru folytatására, flottáját és hadseregét szervezi, de mégis úgy látszik, hogy az 1917. évben már nem venne részt Amerika a háboruban.

Orosz offenzíva

Kaszál Dobrudzsában.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Sacharov román tábornok napi-parancsban közli katonáival a cár üzenetét, hogy nemsokára orosz erősítéseket tognak-kapni és megindítják az új, nagy offenzívát a Dobrudzsában. Ennek kapcsán **Mecsnikov**, az ismert katonai szakíró a Ruszkoje Szlovoban azt írja, **Prezan**, az új román fővezér most rendezti román csapatait a dobudzsai offenzívához.

Az orosz lapok részletes tudósítást közölnek arról a borzaimas robbanásról, amely Archangelszk kikötőjében a minap történt. Ez a robbanás méreteiben az összes eddigieket felülmulat. Egymásután több robbanás történt, az új kikötő összes berendezései elpusztultak, amelyeket már a háboru alatt építettek. A kikötőben levő hat nagy angol gőzös is elpusztult.

Erzi már az entente

az új harcot.

(Négyvenkétezer tonna egy napi pusztítás.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Páris. A szénfogyasztás korlátozásának érdekében a hatóság február 8-tól kezdve minden színházat és látványosságai helyiséget bezárat a hét négy napján.

Lugánó. Tekintettel az elmaradthajókra Genuában, Firenzében és Milánóban február 2 óta az élelmiszerek huszonöt százalékkal megdrágultak.

Genf. Bordeauxi és havrei francia hajóstársaságok február 5-én kénytelenek voltak beszüntetni hajójárataikat, miután a matrózok vonakodtak a hajókra szállni.

A Reuter-ügynökség jelentése alapján megejtett számítások szerint a szigorított tengeralatti háboru első napján a német tengeralattjárók negyvenkétezer tonna tartalmu hajót süllyesztettek el.

H I R E K.

Molnár Ferenc

a Kisfaludy-társaság tagja.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Kisfaludy-társaság ma a Magyar Tudományos Akadémia disztermében **Beöthy Zsolt** elnöklésével ülést tartott. Az ülésen a tagok nagy számban jelentek meg. A főtitkári jelentést, a zárszámadást és a költségelőirányzatot tudomásul vették és örömmel állapították meg, hogy a társaság vagyona 524,014 korona.

Következett a főtitkári jelentés a pályázatok eredményeiről. A **Lukács Krisztina** pályadíjra tizenhét pályamunka érkezett, a legjobbaknak **Janos**, a *tisztiszolga* és az *Ebes: Pál* című pályamunkákat találták. Miután azonban önálló becsü mű nem érkezett be, a díjat nem adják ki. A **Radó Antal** által kitűzött kétszázkoronás pályázat német költőtől való műfordításra eredménytelen maradt. A **Bujovszky Lilla** színművész által szavazásra alkalmas költeményre kitűzött pályadíjat a *Jövendő* című Új hit jellegű pályaműnek ítéltek oda. A pályázatra negyvenhárom pályamű érkezett be összesen.

Ezután kitűzték az új pályakérdéseket és a tagválasztásra került a sor. Megválasztották a költői helyekre **Molnár Ferencet** huszonegy szavazattal, **Sajó Sándort** tizenkilenc szavazattal és **Szemere Györgyöt** tizennyolc szavazattal, az írói helyre **Takács Sándor dr.-t** huszon-

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Végéhez közeledik a háború. — Bernsdorf gróf elutazott Amerikából.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

• Madrid. Hivatalosan jelentik: Kormánykörök véleménye szerint a jelen háború végéhez közeledik.

Madrid. Alfonz király visszatért Madridba. Romanonez miniszterelnök kijelentette a kamarában, hogy a központi hatalmak jegyzőke Spanyolországot nehéz helyzetbe hozta, de apellál a képviselők hazafiságára és reméli, hogy sikerülnie fog a külpolitikai problémát megoldani.

LONDON. A Router ügynökség jelenté: Bernsdorf gróf amerikai nagykövet az összes követségi személyzettel és az összes német konzulokkal

hat szavazattal és Kéky Lajos dr.-t huszonegy szavazattal. Elhatározták Sebők Zsigmond arcképének megfestését.

— **A képviselőházban lövöldöző huszár.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Simontsits Elemér a képviselőház alelnöke kijelentette, hogy a képviselőházban lövöldöző Patafalvi délbent járt a Házban és Beöthy Pál elnök után tudakozódott. Amikor azt mondták neki, hogy beteg, kijelentette, hogy felkeresi a lakását, hogy kenyérbélyegyet kérjen tőle. Fel is kereste és komornyikjával beszélt, akitől a képviselőházi belépő jegyet kapta. Szemtanuk állítása szerint Patafalvi előrehajolt, amikor lőtt. A szilánkok Szász Pál és Hámos Antal báró képviselőket találták. Simontsits Elemér is megkérdezte Patafalvitól, hogy miért követte el tettét, amire azt válaszolta, hogy nem tud semmiről semmit.

— **Halálozás.** Medgyesbodzás község elöljárósága mély megilletődéssel jelenti, hogy Vermes Alfréd nyugalmazott községi jegyző elhunyt. A megboldogult áldásos életéből egy emberöltőt, 36 esztendő telt el szakadatlan munkában a község jegyzői székében.

— **A gabonacsempészség.** Budapestről jelentik: A nyugat-magyarországi gabonacsempészség számai Nyitrára is kiterjednek. A bünyői nyomozás már teljesen kész, nemsokára megfognak a fővárosi tárgyalást tartani. Megcáfolják azt a híresztelést, mintha a kicsempészt gabona, vagy annak egy része, Olaszországba került volna.

— **Az elcsábított leány merénylete.** Ma délelőtt a Tokoly-teren egy kis vendéglőben egy leány merényletet követett el egy szerb internált ellen. A leány Szabó Róza, volt pin-cérnő hosszabb időn keresztül együtt élt Sztaminilovics Miklós internált szerb szabómesterrel, aki megígérte neki, hogy nőül fogja venni. Az utóbbi időben azonban megunt a leányt és mindenáron szabadulni akart tőle. A leány többször kérte a szabómestert, hogy váltsa be ígéretét a feleségül. Sztaminilovics azonban hallani sem akart erről. Szabó Róza ezután elhatározta, hogy csábítóján boszút áll. Tudta, hogy a szerb internált tíz óra tájban a Tokoly-teren lévő kis vendéglőben lesz, telke-reste megkérdezte még egyszer, hogy haj-

elhagyta Newyorkot, hogy Dánián át hazautazzék.

London. Az utóbbi napokban német tengeralattjárók a következő hajókat sülyesztették el: Brabala 1514 tonnás svéd, Rezolute angol, Ferora 3515 tonnás orosz, Nordaluse dán és Isle of Arras angol.

Rotterdam. Ma a következő angol hajók indultak ki az itteni kikötőből: Reggel a Kirgham Abbey Hullba, Sparelli gőzös Londonba és az Amsterdam gőzös Immuidenből Leidba.

Reuter jelentés Washingtonból: Tegnap az összes államok elhatározták, hogy Wilson elnököt támogatni fogják és tanácsolni fogják az ország rendszeres előkészítését minden eshetőségre.

landó-e feleségül venni. Sztaminilovics nemmel válaszolt, mire a leány kendője alól előrántott egy űveget, melynek tartalmát a szabómestert arcába öntötte. A szabómester fájdalmában felordított és a padlózatra esett. A leány nyomban a rendőrségre szaladt s elmondta, hogy marólguggal merényletet követett el a csábítóján. Beretz Ferenc rendőrkapitány őrizetbe helyezte, míg a szabómestert kisebb sérüléseivel a kórházba vitték.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az aradi anyavédő egyesület „Zita” alapjára újabb az alábbi adományok folytak be: Dr. Králitz Lajosné 20, Králitz Lajos dr. 20, Lukácsy Lajos és neje 10, Lukácsy Lipót dr. 10, Fülöp Adolf 10, Habertelner Béla 10, Aradi közgazdasági bank 40, Kenedi Ervin 10, herceg Sulkovszki Mária József 50, Schór Lajosné 30, Steiner Jakabné 50, Kövér Márton 50, dr. Polónyi Jenőné 10, Aradi polgári takarékpénztár 50, Aradi központi takarékpénztár 20, Braun Gusztáv 50, Bing János 50, Weisz Márkus 50, Weigl Adolf és Társa 20, Schwaroz Testvérek 10, Bársony Andor 20, Deutsch Testvérek 50, Schwartz Simon Fiai és Társa 50, Vojtek Alajos 20, iltői Adler Andor 20, Färber Lajos 10, Seidner Dezsőné 100, ipolyi Keller Ivánné 10, Deutsch Andorné 100, Vásárhelyi Józsiné 50, Purgly Lászlóné 50, Purgly László 50, Friebeisz Miklós 30, Sármezei Manóné 20, Oraveiz Miklós 100, Oraveiz Lenke 100, dr. Luszt Ferencné 100, Grimm A. Józsefné 30, Wajdics Györgyné 30, Hanzu Nesztorné 50, Leopold Zsigmondné 100, Fodor Gyuláné 50, Mandl Vilmosné 20, dr. Schartz Sándorné 100, Aradi nők otthona 16, Walder Gyuláné 40, Bohus Zsigmond báró 50, dr. Pozsgai Istvánné 100, Torkos Lászlóné 20, Wadovszky Gusztávné 50, Igaz Sándorné 100, Steiner Józsefné Budapest 100, özv. Purgly Lajosné 50, Purgly Jánosné 20, Winkler Józsefné 100, Persely gyűjtésből 14, Bányász Henrikné 10, Lévai Adolfiné 10, Kerpel Izsó és neje 50, Schreyer Viktor 100, Vámos Antalné 100, Mihályi Gyuláné 20, Hertz Józsefné 10, Meisztrovits Jánosné 20, ifj. Vass Gusztávné 10, Vass Boriska 10, Tóth Józsefné 50, Schauz Ernő 50, Szendrey Mihály és Sulik Kálmán 50, Angel István dr. 20, Lengyel Manóné 50, Gallert Rezsőné 100, Kohányi Róbertné 10, özv. Sarlott Domonkosné 10, Erdélyiné Simay Ilona 100, özv. Urbán Ivánné 20, özv. Vásárhelyi Lászlóné 10, Könyves: Olga 20, Madarász Eleménné 20 koronát adományozták. (Folytatjuk.)

— **Keményített gallért és kézelőt legkönyebben lehet mosni a szab. Aerowash légnyomású mosógéppel.** Gyakorlati bemutatás csütörtök délután 4 órakor. Magyar Ferenc gazdasági gép üzletében Arad, Zrínyi-utca 6. Főraktár Aerowash légnyomású mosógépvállalat Budapest VII., Erzsébet körút 35. A gép ára 24 korona. 851

— **Gyermekkoosik 50 koronától 250 koronáig Fischer Simon nagyáruházában.** 311

— **Onkorosomagoló Kerpelnél.**

— **A kiadóhivatal Izenete.** A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentésbe ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panaszsa.

MOZGÓKÉP SZÍNHÁZ.

* **Senki gyermeke.** (Nagy tengerészdráma az Apollóban.) Színképben gazdag, drámai eseményekben bővelkedő filmet mutatott be ma az Apolló-színház. A senki gyermeke az utóbbi hetekben bemutatott filmek lezsebbitékének mondható. A kiállítás, megrendezése festői, a mesészövege pedig érdeklésű: A részeges Frank elhagyja feleségét és gyermekét. Az utóbbi az anyjától is elszakad. Az élet igazságának hajtóereje összehozza Dórát, az elhagyott asszonyt Johnnal, a rosszelektű Frank jóra való öccsével. Mindkettőjük szívében fellángol a szerelem s mert azt hiszik, hogy Frank régen meghalt, esküvőre készülnek. Mielőtt a pap összedná őket, a tenger habzó hullámain talajt vesztí egy hajó s a kimentett matrózok között van a halottnak hitt Frank. Dóra öszszetépít szívet veti le menyasszonyi tátyól s tovább szenved keserű életét Frank mellett. Ez azonban nem tud megjavulni s végzetű utóéleti: verekedés közben a tengerbe esik. John és Dóra, akiket értesítenek az esetről, kétségbeesetten sielnek a tengerpartra, ahol már csak Frank holtteste mellett szorították meg néma fájdalommal, de nagy szerelemmel egymás kezét... Az Apolló meg csütörtökön mutatja be „A senki gyermekét” s a hét többi napjain a legujabb Henry Portia-film urálja a műsort.

* **Mire megvénülünk.** (Jókai regénye az Urániában.) Mire megvénülünk annak a korának, melynek Jókai a legtrápásabb mesemondója, legjellegzetesebb krónikája. Egy új életének sorsfordulatait, egyre jobban tornyosuló hullámain beszéli el. A regény megrázó kezdete, további viharozásai Jókai ugynevezett társadalmi irásműveinek, melyek a szerző csapongó fantáziája mellett és mindig az emberi motívumok keretein belül mozognak, leggyönyörűbb példája. A főhős a regény megindulakor majd hogy egy emberi gyallázatosság áldozata lesz, amerikai párbajt vívott és már halántékához emeli a revolvert. De öccse a tiatai es józan Dezső megakadályozza bátyja végzetes tettét és megnyitja az utat számára, mely e fájdalmas megismerések hosszú sorával oktatja ki az életre tel nem készült Lórántot. Az ő tragikus szerencséjében sokan felismerhetik önnön sorsukat, akik vakon, tapasztalatlanul kívánnak nekirohanni az élet meredek hegyének és már az első stacionál serdülő korukban megvénülten, táradt lemondással látják az előbök tornyosuló akadályokat. A rendkívül finom, Jókai regényéhez méltó attrakció igen nagy sikert aratott. A hatalmas arányokban bővelkedő nagyszabású film főszerepében Berégi Oszkár a külföldi művészek alakításai között is párját rítkító tökéletességgel játszik és alakítása minden kritikán felül áll.

* **A rezervista kadett ma csütörtökön az Erzsébet-mozgósínházban.** A közönség közöhojának engedve, a színház igazgatósága reprikent mutatja be csütörtökön a Rezervista kadett című háborus slágert, amely kép az összes eddigi ity képeket teljesen felülmulja. A darab tárgyát nem kell bővebben ismertetnünk elég, ha visszagondolunk arra, hogy a közönség tetszését annyira megnyerte ezen nagyszerű kép, hogy állandóan zsufolt házak mellett került bemutatásra s remélni merjük, hogy most is hasonló eredményt fogunk elérni, mivel e kép egyik új példánya kerül bemutatásra.

FOG- tómekek, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevel azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpadiás nélkül aranyból, platina-ból vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogak átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tízéves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipse, Brüssel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legismertebb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkelőbb műsereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhesek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 757. szám.

VAROS ES MEGYE.

A vonatok késésének jelzése a városban.

(A közigazgatási bizottság ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad város közigazgatási bizottsága délután négy órakor ülésezett **Varrassy Lajos** polgármester elnöklésével. A polgármesteri jelentés szerint a rendőrkapitányi hivatal az elmúlt hónapban kisebb kihágás miatt 355 cselekedet idézte be. **Tisch Mór dr.** városi főorvos jelenti, hogy a közegészségügyi viszonyok a város területén kedvezőknek mondhatók, a fertőző betegségek közül -tifusz négy esetben (2 katoná), himlő négy esetben (2 katoná) fordult elő. Tüszereket kiszolgáltató helyiségekben 101 esetben tartottak szomlét január havában, ezek közül 33 esetben kellett a rendőrkapitányság beavatkozását igénybe venni. A mentő állomás 85 első segítséget nyújtott. Az úrvaházi létszám 28.

Műlek Lajos dr. közigazgatási bizottsági tag kéri a gőzüzemű közúti vasút műtanrendőri bejárásának sürgetését. **Kemény Bertalan** műszaki főtanácsos a közönség részére jelezni kéri, hogy a lóvonatok mikor, honnan indulnak. **Nemes Zsigmond dr.** azt indítványozta, hogy tájékoztassák az utazni akaró közönséget, mennyit kósik egy-egy vonat, még pedig a *telefonközpont* útján. Erre vonatkozólag kéri a vasúti üzletvezetőségnek és a postafőnökségnek megkeresését. A javaslatokat a bizottság elfogadta, ezzel az ülés véget ért.

Arad vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt 9 órakor tartotta ülését a vármegyeháza dísztermében, **Baross Ferenc dr.** főispán elnöklésével. Az alispáni jelentést **Schill József** főjegyző terjesztette elő, a közigazgatási bizottság tudomásul vette. Ezután a szakelőadók tették meg havi jelentéseiket. Az adóbeizetés kedvezőbb volt, mint a múlt év február havában, a közegészségügyi állapotok kielégítőek. A jelentéseket a bizottság jóváhagyólag vette tudomásul. Kisebb adminisztrációs ügyek elintézésével az ülés véget ért.

A városi parkok székeinek bérlete. A városi sétányokon feleltitandó székek bérbeadására vonatkozólag holnap lesz a tárgyalás! Pályázik a régi bérlő, **Czeiler és Glück**, aki fé-

nyes világítást is ígér, valamint két rokkant katoná. **Czeiler és Glück** 600 székét bir, a rokkant katonák ugyanazt ígérk, mint a régi bérlő. A tárgyalás a kapitányi hivatal bevonásával fog megtörténni. **Lócs Rezső h.** polgármester elnök indítványozni fogja, hogy a nagyvállalkozó alkalmazza a két rokkant katonát. A tárgyaláson **Lócs Rezső**, a rendőrkapitányi hivatal és a városi főmérnök fognak résztvenni.

NEMZETI SZINHÁZ

Aradon, 1917. február 8-án esütörtök:

A) Bérlés.

A) Bérlés.

Hivatalnok leány.

Színmű 8 felvonásban.

Kezdeté 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében: **Stauber József.**

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttékéri nem vállalunk felelősséget.)

Homunkulus III.

Ertesítés.

N. é. közönség szives tudomására adom, hogy betegségem miatt

üzletem bezárom.

A szobák továbbra is a t. vendégeim rendelkezésére állnak.

Kitünő tisztelettel

Gellért Samu

Fehér Kereszt szálloda tulajdonos Pankota.

1040

Andrássy-téri

Bing-téle házban

4 utcai szobából álló

II. emeleti lakás

május hó 1-től bérbead.

DURATING!

törvényesen védett vegyi szer, amely a kamgarn öltönyök, egyenruhák, szövetek, női ruhák, reverendákon stb. mutatkozó fényt radikálisan eltávolítja.

Kapható:

Schäffer Henriknél

Arad, Andrássy-tér. Magyarországi kizárólagos képviselőjénél 1—, 1'50, 2— koronás üvegekben. 027

Dobánypajta

4 darab, egyenként 65 méter hosszú, a legkitünőbb karban, nagy mennyiségű fenyőfa alkatrészekkel, építészeti is megfelelő faanyaggal

azonnal eladó.

Ugyanitt 951

bükkhasábra is kapható

waggon-tételben azonnali szállításhoz. Értekezhetni Aradon

Halmi József

fürg. mi. irodájában

Deák Ferenc-u. 5. Telephon: 726.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.
Peppo hintőpor . . . . . 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hájós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzés néit vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Szöngyfehér fogakat nyernék

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájlroget deszalfelálja, utólag igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

Gyógyszertára Arad, Andrássy tér 28. sz. (Művelődési ház mellett).

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vértképző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerősítő szer, finom fűszeres ízű, zsonyító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidoi pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztéknél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

ECETSÁV Kávé

konzerv cukorral, mely a legfinomabb szemekávé legjobb kávépótléktól és tiszta cukorból lesz előállítva, 1 kg. megfelel 60 adag izletes kávénak á 0.2 liter.

Garantált 68% vegyileg tiszta, étkezési célokra, prima svéd áru 800 grammos üvegekben, mely megfelel 25 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez.

Pörkölt kávé Ceylon és Cuba keverék kilója K 10 küld utánvét mellett.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 20. szám.

Apró hirdetések.

Különléte.

Mindenemű arc- és hajapolást, arcmasszázst, hajfestést eszközölök. Alkalmatlan hajszálakat arcoról és karról, hirtűző "Tuka" szeremmel végleg eltávolítok, u.ánövés kizárva, A szert v. dokre disk é. cu. küldöm. Weisz Kataann Erzsébet körut 18. l. em. a tó 6. 275

Maximárió

cséplő-garnitúrát keresz. hasznosbérbe, nyári cséplésre, Vékony Sandor gépész, Zádoriak. 998

Dr. Scharjkor-zky

lábizzadási elleni szere, biztos, kipróbált ártalmatlan szer, rögtön hat, ára 1 korona. Kapható Földes és Hehs gyógyszerárban.

Viszonteladók figyelmébe!

Chocoládé, cacao, Chocoládé-
bonbonok és cukorka árak
lerakata: 451

Gábor Miklós

Arad,
Andrássy-tér 18. Salacz-u. sarok.
Helyi és vidéki telefon: 10-59.

Matteine-féle

patkány- és egérirtás

uj eljárás szerint.

Patkány- és egérirtáshoz ajánlok patkány- és egérirtó-fusz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérirtó-szere, csak patkányt és egeret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérirtó-fusz bacilus

árak:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine“

vegyészet laboratorium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám
Telefon 10-45. 501

Stearin és Parafin gyertya

nagy választékban, olcsóbb mint társul. Cigaretta hálni nagyban és kicsinyben. Naponként friss

é l ő h a l a k .

Minden csütörtökön nagyobb mennyiségű hal érkezik a nagy választékban. Áll a közönség rendelkezésére s amennyiben a közönség halszükségletét nálam szerzi be, úgy minden héten gondosodni fogok, hogy megfelelő mennyiségű halat kapjanak.

Hagyrát, tormát, zöldségfélék, dughagyrát, nagyobb mennyiségű, egyenesen Makóról szállítva, mindenféle gyümölcs és deigyümölcsöt szállítok méltányos áron. Vidéki rendelések előleg ellenében azonnal küldetnek. Szíves partfogást kér.

Lutlvák József

Asztalos Sándor-utca 8. 790

42-1917. végtr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a máriaradnai kir. járásbíróságnak 1915. évi P. 2280. sz. végzése következtében Dr. Suciú Vitéz ügyvéd által képviselt Leipnik K. és társa javára végrehajtást szenvedett ellen 181 kor. 74 fillér s jár. erejéig 1915. évi november hó 24. én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül-foglalt és 700 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: tovak nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a máriaradnai kir. járásbíróság 1915. évi V. Pk. 2859/3. sz. végzése folytán 81 kor. 99 fillér tőkekövetelés, ennek 1915. évi január hó 1. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 67 korona 66 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Konopon, a 124. számú háznál leendő megváltására 1917. évi február hó 16-ik napjának délutáni 5 órája naptartódtól kiúzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatalnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvények 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsaron aul is el fognak adani.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felül-foglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §. értel-

mében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Máriaradna, 1917. évi február hó 8. napján.

Tichy Árpád,
kir. joir. végrehajtó.

1034

Zsírosszóda

100%-os, 100 kg-os hordókban, nagyobb mennyiségben napi árban kapható

Guttman Sándor

árügynöknel Arad, Városi kávéház. 978

Korona szappanpor!

Nem kell többé szappan! Nem kell szóda! Nem kell lugkó, a runát kimeli, vegyileg tisztít és hófehére mbs, a Korona-szappanpor A „Korona-szappanpor“ vegyvizsgálatának eredménye:

Vélemény:

A „Korona-szappanporon“ foglalt anyagok a l. hémamu anyagot nem ioncsolják, arra nincsenek káros hatásai

Dr. Kara Rez. S. s. k.

kir. törvény-szék hítes vegyész. Budapesti m. kir. á. lamrendőrségi vegyész.

991

Kapható az aradi foraktárban:

Fekete Jakabnál

Arad Forray-utca, hol pipere olkek is kaphatók jutányos áron. Pénzt, időt és runát kiméli!

Irodai tisztviselő vagy tisztviselőnő alkalmazást nyer

magas fizetéssel. Megkivántatik teljes önállóság a magyar és német levelezésben, perfektség a gépirásban és gyorsírásban. Ajánlatok az eddigi működés és referenciák megjeölésével a Marty Cognagyár igazgatóságához, Világos (Aradm.) intézendők. 1013

Minden rendszerű

író-, sokszorosító- és számoló gépek

valamint ezekhez .

minden kelléknek .

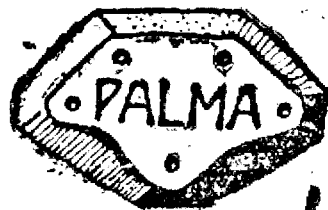
szalag, szénpapír, papír, vias lap, sokszo osító festék stb. csakis elsőrendű minőségben való eladása.

Internacionális műszerész-javítóhely

minden néven nevezendő mechanikai gépekre u. m. író-, számoló-, sokszorosító-gépek, ellenőrző pénztárak, gramofonok, fegyverek, stb. szakszerű vezetés mellett, jótállással, jutányos áron, rendezve. Állandó gyors- és gépiró-iskola. Irásmunkák, sokszorosítások vállalása

ZIFFER és HOLLÓ cégnél

ARADON, a főpostával szemben. 971

*Bizonytalan hazai de drágább
Hannsa PALMA árúját rajta*

7173

Házeliadások,

valamint kisebb és nagyobb birtokok eladását, parcellázását közvetíteni vállalkoz. Az ország minden részében előjegyezve kis- és nagybirtokok. Aradon magán- és bérházak. Ajánlatokat, megbízásokat kór

Halmi József

adásvevői közvetítő iroda.

Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 691

Feter Teréz

kozmetikai intézete
Forray-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Szépítés májfoltes, mitesseres, pattanásos arcot szépsé, ráncos, öregedő arcot simává teszek. Szemölcsöt, hajszálakat végleg eltávolít. Vörös orr s kézkezelés, arcodrhámleázás, hajápolás. Arcmasszage jutányos bérletben. Szerok szétküldése vidékre is. Fogadok 9-12-ig, 2-6 ig, hivatainoknoket és különös alkalmakhoz este órákban is. 521

Felter Teréz,

Arad, Forray-utca 4. szám, I. em.

Földbirtokosoknak

35 évre 4% kamat 99 arfolyam.
50 évre 5% kamat 1% törlesztés teljes arfolyam.
65 évre 4% kamat 0.85% törlesztés 94% arfolyam mellett, továbbá

aradi és békescsabai házakra

50 évre 5% kamat, 1% törlesztés 98% arfolyam mellett törlesztés kölcsönököt folyósított és birtokparcellázásokat eiválalja és gyorsan keresztül vezet a

Budapesti Kölosönközvetítő és Parcellázó Reszvénytársaság Budapest, VIII., Kenyérmező-u. 6. Aradi megbízottunk: Boayhádi József u., Kapa-u 47., d. u. 2-4-ig. 701

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítottuk.

Minden szó hirdetéséi ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 16 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetők fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetési szöveget, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Apró hirdetések:**Házasság.****Mindenáron férjhez**

szeretne menni 2 esztos 18 éves ur-leány. Leveleket „Jó volna már férjhez menni” jellegre jelezve a kiadóba küldjétek. 1035

Levelezés.**„Gyöngyvírág”**

levele van a kiadóban. 1036

Jókedvű molet

uriaszony, hasonló uriember tisztességes ismeretségére vágyik. Leveleket „Hadi asszony” jellegre kiadóba jelezve. 1037

„Aranykő.”

Levél ment a jelszó címre. Temperamentum. 1039

Két esztos

fiatal arány jókedvű tisztességes ismeretségét keresik. Leveleket „Egyszer élünk” jellegre kiadóhivatalba jelezve küldjétek. 1038

Hapsugár.

Levélét megkaptam, az éneket való levelezést és ismerettségét nem óhajtom, csatladi boldogságom ne rombolja szét ismeretlen. 1043

Alkalmazást nyer.**Eln intelligentes**

deutsches Fräulein wird sofort zu zwei kleineren Mädchen (8-8 Jahr) aufgenommen. Adresse in der Administration 1048

Hadmester

vas- és fűszeres segéd, ki a román nyelvet is bírja, üzletemben felvétetik. Men-czer A Adolf, Pankota. 1051

Alkalmazást keres.**Nyugdíjas**

vasuti főraktárnok megfelelő alkalmazást, esetleg csak naponként néhány órai foglalkozást keres. Meghívást „Nyugdíjas” jellegre a kiadóhivatalba kér. 1041

Fűszerkereskedésbe tanuló

azonnali belépésre ajánkosik. Cím a kiadóhivatalban. 1049

Hadmester Hatalomban

erdőőri állást keres. Cím a kiadóban. 990

Általános deutsches Fräulein

sucht Stelle zu kleinen Kindern, nicht unter 2 Jahren, Tüchtig im Kinderpflege, hilft auch in Nähen, Anwaschern u. Handarbeiten. Adresse: Katalin Öry, Dézna 998

17 éves

rész, női és férfi dívat szakmában jartas kereskedő segéd állást keres. Kur-ug László, M. egyesegyháza. 997

Egyes varrások

sngol és francia varrást elvállal. Esetleg házakhoz is megy. Cím: Kulcsár, Thököly Imre-utca 5. 1020

Üzletek.**Jófogalmu élelmiszerüzlet**

a legforgalmasabb helyen, azonnal átadó. Cím a kiadóhivatalban. 1050

Üzlethelyiség kiadó

Szabadság-út 5-6. szám. Bővebbet Ham-mer Vilmos villanyműszerészénél. 1023

Kiadó lakás.**Kiadó**

május 1-re 3 szobás udvari lakás. Bő-ve-bet Andrásy-ter 5., a házms-ster-nél. 1042

Varjassy Lajos-utca 129. számu

hátsó egy kétszobás lakás, fürdőszobá-val, május 1-ére kiadó. Értekezés Kálvin János-utca 17-19. sz. 1022

Lakást keres.**3 szobás**

modern lakást keres gyermektelen házas-pár május 1-re. Ajánlatokat „Tiszta lakás” jellegre a kiadóhivatalba kér. 1023

Vétel és eladás.**Jókarban levő**

alakítható gyermekszékét megvételre ke-rosok. Cím a kiadóhivatalban. 1032

Sírákcsont

és kéalkocsit, jókarban levőket, veszek. Cím a kiadóhivatalban. 1045

Alakalmi vétel.

Hgy pár alig használt balina csizma, egy férfi téliabát és felöltő olcsón eladó. Is-mét eladók kisárva. Érdeklődni 10-12 ig Apponyi-ut 8., II em., a. 11. 1044

Gyertya.

nagyobb vételnél kilója 7 korona 50 fillérért, kapható Fleissig és Hirschfeld norinbergi rovidára nagykereskedésében, Arad. 1005

Vesszek

a legmagasabb árban naktól levett férfi ruhát, mindentelre egyszerűen és valaminl használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignáz, Bocskó-utca 1. 761

Könyveket

és egész könyvtárakat vesz Deák Béla könyvkereskedése és modern antikvárium a Forray utca. Telefon 902. 871

Ajánlatok

kereskedők és kávéosok részére kitűnő minőségű teát olcsó árban és prima minőségű anízvajat. Biener, Flórian-ter 11. sz. 1021

Ingatlan.**Orókly utca 20. számu**

ház szabad kézből eladó. Érdeklődni a háztulajdonosnál. 952

Jól jövedelmező

magánház, nagy borpincével, Csiky Gergely-utca 26. eladó. 1033

Arany Lajos-utca 20

emeletes, adómentes új bérház amortis-tíós teherrel eladó. 1009

Kiadó

egy 4 és egy 3 szoba s mellékhelyiségek-ből álló magánház a belvárosban. Cím a kiadóhivatalban. 1046

Kiadó

Séga Sürbász-utca 11. számu új ház, jól jövedelmező, gazdálkodóknak is alkalmos. 735

Bercsenyi Miklós-utca 43. sz.

jókarban levő 3 szobás magánház s szabad kézből eladó. Bővebbet Bercsenyi Miklós-utca 40. sz. 972

Eladó okéltetés mintás

egy magas földszintes ház a belvárosban, mi den komfortos, melyben egy jömeneteli vegyeskereskedés és hét lakás van. Továbbá eladó a Határ-utcában szintén egy földszintes ház, melyben öt lakás van. Cím a kiadóhivatalban. 975

Kiadó bérház

7 lakás, üzlethelyiség, 2600 m² kerttel, Zimándi-ut 2., kedvező feltételekkel. Brandeis Henrik, Nádor-utca 14., a. em. 1007

Adómentes

új ház, két 2 szobás lakással és kerttel, eladó. Margit-utca 19. szám. 1006

Damjanich-utca 3. sz.

egy utcafa szőlő ház, szabadkézből eladó. 6341

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár

részvénytársaság

XXVII-ik rendes közgyűlését

1917. évi február hó 24-ik napján d. u. 5 órakor
Aradon, saját székházában fogja megtartani.

Tárgysorozat:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére két részvényes kijelölése.
2. Az igazgatóság, a választmány és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint az 1916. évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal, az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Elnök és a választmány választása.
4. Esetleges indítványok.

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 52. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hónival nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap délelőtti 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókkintézeténél Makón, Magyarpécskán és Nagyszentmiklóson még le nem járt szelvényeivel együtt letételt. Arad, 1917. február 5-én.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár
részvénytársaság igazgatósága.